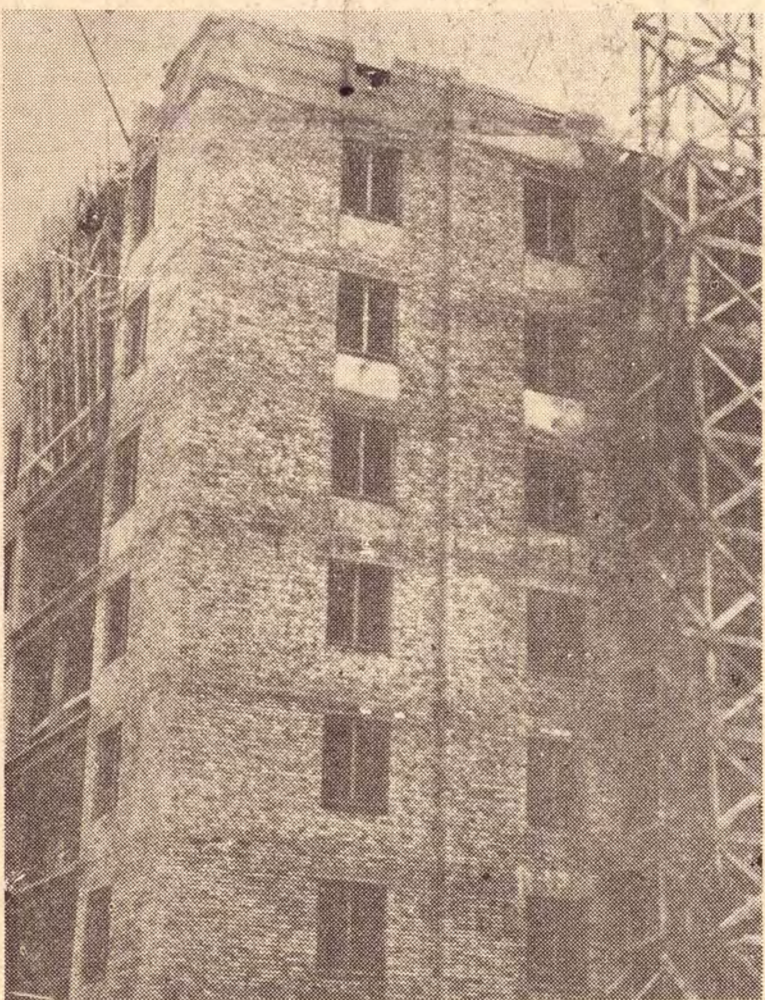
Беласток разбудоўваецца

Беласток — разбураны ў 80 прац. падчас апошняй вайны, з'яўляецца адным з тых гарадоў, якія (пасля Варшавы) найбольш абдудоўваюцца. Беласток не толькі абдудоўваецца але і разбудоўваецца. Пайстаюць цэлыя новыя вуліцы, фабрыкі, школы, дзіцячыя сады, магазіны і новыя жыллёвыя кварталы.

На ўскраінах горада, побач лесу будуецца вялікі шпітальны будынак на 700 ложак Беластоцкі 6-ціпавярховы шпіталь (такіх у Польшчы ёсць толькі два) з камплектнымі будынкамі будзе мець 145 000 кубічных мётраў і каштаваць будзе 120.000.000 зл.

Частка будынка шпіталя будзе аддадзена ў карыстанне ў сакавіку 1959 года, а рэшта ў 1960 годзе.

Гэты 7-ціпавярховы вышынны будынак на вуліцы Сенкевіча аб'ёмам 11.000 кубічных метраў будзе мець каля 90 памяшканняў. На нізе будуць уладжаны крамы, кіёскі і павільён мінеральных вод. У III квартале 1958 года будынак будзе здадзены ў карыстанне.

Другім такім будынкам, хаця не вышынным, з'яўляецца 4-паверховы дом на вуліцы Ліповай, які будзе мець 23,400 м кубіч. аб'ёму 190 памяшканняў і гатовы будзе ў II квартале 1958 года.

„NIWA" TYGODNIK BIAŁORUSKI — CENA 60 gr.

Ніва

№ 47 (91) БЕЛАСТОК, 24 ЛІСТАПАДА 1957 г. ГОД II

Падрыхтоўка да пабудовы помніка Кастусю Каліноўскаму ў Беластоку

15 верасня 1957 г. у 37 нумары «Нівы» мы выступілі з артыкулам «Дастойна ўшанаваць памяць Кастуся Каліноўскага» у якім гаварылася аб пабудове помніка Кастусю Каліноўскаму. У адказ на артыкул атрымалі шмат розных прапаноў. Між іншымі ліст ад студэнтаў з ЗША. Студэнты пішуць, што калі пачнем будаваць помнік Кастусю Каліноўскаму, яны ахвотна дапамогуць грашыма ці матэрыялам.

Бяручы пад увагу вялікае зацікаўленне грамадскасці пабудовай помніка, у Галоўным Праўленні Беларускага грамадска-культурнага таварыства ў Беластоку адбылося пасяджэнне прэзідыума на якім пастаноўлена звярнуцца да грамадскіх арганізацыяў з мэтай паклікання Камітэта па справах пабудовы помніка Кастусю Каліноўскаму.

Народны універсітэт

У вёсцы Старая Камянка (Сакольскі павет) можна ўбачыць даволі цікавую карціну. Шмат гаспадароў, сярод якіх ёсць нават старэнькія людзі, нясуць у руках сшыткі, кніжкі і накіроўваюцца ў школу.

Што гэта за вучні, якая тут школа? Гэта слухачы Народнага універсітэта які нядаўна тут адкрыта. Два разы ў тыдзень сяляне слухаюць цікавыя лекцыі па розных галінах навукі.

Першы Народны універсітэт у Сакольскім павеце прыцягвае да сябе штораз больш сялян

Разгортваецца перадвыбарчая праца

Да выбараў яшчэ больш як два месяцы, аднак праца перадвыбарчая штораз шырэй разгортваецца. Падрыхтоўка да выбараў — гэта ў сучасны момант асноўная праца прэзідыумаў народовых радаў і камітэтаў Фронта адзінасці народа.

Ва многіх ваяводствах нашай краіны камітэты фронта адзінасці народа паклікалі ўжо перадвыбарчыя групы грамадскага актыву і падрыхтоўваюцца да ацэнкі працы паасобных народовых радаў на працягу перыяду іх існавання

У самым Беластоку распрацоўваецца ўжо план выбарчых акруг. Прэзідыум Гарадской народовай рады паклікаў калектыў каардынуючы працай звязанай з выбарамі. Назначана адказных за апеку над паасобнымі камітэтамі Фронта адзінасці народа, устаноўлена праект састава членаў Выбарчай камісіі горада Беластока.

У справаздачы бюджэтнай камісіі прынята пастанову ўстанаўляючую кольнасць членаў павятовых і гарадскіх народовых радаў у Беластоцкім ваяводстве.

Да 20 г. месяца Прэзідыум Ваяводскай народовай рады распрацуе праект падзелу ваяводства на выбарчыя акругі. У асноўным, кожны павет будзе ўтвараць самастойную, асобную акругу (могуць быць выключныя моманты, у залежнасці ад абшару павета ці ліку насельніцтва). Кожная акруга атрымае па 4 да 6 мандатаў на дэпутатаў ВРН.

172 мільёнаў насельніцтва ў ЗША

Паводле афіцыяльных даных 1 кастрычніка 1957 года ў ЗША налічвалася 172 069 тысяч жыхароў. У параўнанні з 1950 годам лік насельніцтва павялічыўся амаль на 21 мільёнаў асоб.

10-кілаграмавая брыла золата

Група работнікаў шахты аб'еднання «Лензолата» выдабыла ў басейне ракі Лена (Сібір) брылу золата, якая важыла 10 кілаграмаў і 45 грамаў. Рабочыя атрымалі высокія грашовыя ўзнагароды.

Аматары палёту на Месяц

Як падае англійскі нядзельны часопіс «The People» з 17 г.м. рэдакцыя гэтага-ж часопіса атрымала лісты ад 364 мужчын і 18 жанчын, якія заяўляюць сваю гатовасць да палёту на Месяц у касмічнай кабіне. У мінулым тыдні «The People» падаў інфармацыю, што прызначае 50 тысяч фунтаў штэрлінгаў таму чалавеку, каторы першы заляціць на Месяц і вернецца на Зямлю.

Рэдакцыя часопіса выясняе, што аматары палёту на «сярэбраны глоб» накіравалі свае заявы па неадпаведным адрасу, бо часопіс не арганізуе ніякага касмічнага падарожжа. У інфармацыі сказана, што сярод аматараў ёсць палова англійцаў, а рэшта — гэта французы, палякі, італьянцы, іспанцы, галандцы, шведы, венгерцы, бельгійцы, партугальцы, адзін японец і адзін перуанец.

Пасёлак Дайліды — гэта вялікі квартал аднаасобных домікаў. У гэтым «гарадку» апрача крамаў школы, дзіцячых яслей будзе вялікая фабрыка выраб у цукеркаў.
Пасёлак Дайліды ўжо злучаны з горадам камунікацыйнай лініяй аўтобусаў ПКС.

Тэкст і фота — І. РЫБІНСКІ

Над чым працуюць камісіі Сейма

Апошнім часам адбылося шмат пасяджэнняў сеймавых камісій.

Камісія працы і сацыяльных спраў правадзіла абрады над праектам рэформы сацыяльнага страхавання. У сучасны момант сацыяльнае страхаванне мае зусім іншы характар. Страховачныя складчыны поўнасцю пакрывае работадаўца, бюджэт прызначаны на гэтыя мэты з'яўляецца неадлучнай часткай дзяржаўнага бюджэта, уведзена дадатковыя платы на членаў сям'і, платныя дэкрэтныя водпускі, так што ў сучасны момант будзе больш адпаведна акрэсліць гэта тэрмінам «сацыяльнае забеспячэнне», трэба толькі ўвесці яшчэ дапамогу інвалідам і старэчынам — так больш-менш выказваліся паслы падчас абрадаў. Міністэрства працы і сацыяльнага забеспячэння прапануе перадаць сацыяльныя справы нарадовым радам.

На апошнім пасяджэнні Камісіі лясніцтва і драўлянай прамысловасці абмяркоўвана рэалізацыю плана драўлянай прамысловасці. Пасол Беласточчыны Я. Мацеюк ставіў справу выключэння з інвестыцыйнага плана пабудовы павільёна для Гайнаўскай машыновай прамысловасці. Віцэ-міністр Кнотэ адказаў, што справу гэтую разгледжана разам з кіраўнікамі і радай рабочай Гайнаўскага завода. Міністэрства можа толькі часткова пакрыць кошт пабудовы, а рэшту грошай на гэтую неабходную інвестыцыю павінна мець прадпрыемства.

Вядучай праблемай Камісіі па справах сельскай гаспадаркі і харчовай прамысловасці з'яўляецца праект пастановы ўрада аб законным парадку экспрапрыіравання нерухомай маёмасці.

У праекце сказана, што экспрапрыіраваць можна толькі на карысць дзяржавы і можа дабівацца гэтага толькі дзяржаўная адзінка г. зн. орган дзяржаўнай адміністрацыі, установы, або дзяржаўнае прадпрыемства. У праекце сказана аб новых, больш карысных для вясковага насельніцтва спосабах сплачвання грашовай кампенсаты за экспрапрыіраваную гаспадарскую маёмасць. Кампенсату да 15 тысяч зл. трэба сплачваць не даўжэй як на працягу 6 месяцаў. Большую суму — на працягу трох гадоў. Праект прадугледжвае скасаванне дэкрэта з 1949 года.

Сярод іншых важнейшых праблемаў, якія ў бліжэйшых днях будуць разгледжаны, з'яўляецца справа пачатковага школьніцтва, якой займецца Камісія асветы і навукі.

На бліжэйшай сесіі Сейма будзе разгледжаны дэкрэт адносна завастрэння кар за злачынствы і злоўжыванні. Напрыклад за крадзеж дзяржаўных грошай да 50 тыс. зл., дэкрэт прадугледжвае 5 год турмы, за 100 тысяч зл. — 10 гадоў турмы.

(б-ч)

Памёр Прэзідэнт Чэхаславакіі

13-га лістапада 1957 года ў 5 гадзін раніцы пасля працяглай і цяжкай хваробы памёр член Палітбюро ЦК Камуністычнай Партыі Чэхаславакіі, прэзідэнт Чэхаславацкай Рэспублікі, Антонін Запатоцкі.

Антонін Запатоцкі нарадзіўся ў 1884 годзе ў горадзе Закаланы, Кладненскай вобл. у сям'і краўца. Яго бацька, Ладыслаў Запатоцкі быў вядомым дзеячам чэшскага рабочага руху 2-ой паловы 19-га стагоддзя, адным з арганізатараў соцыял-дэмакратычнай партыі. У 1902 годзе Антонін Запатоцкі ўступіў у рады гэтай партыі. Ад 1907 па 1910 год выконваў абавязкі акруговага сакратара соцыял - дэмакратычнай арганізацыі ў горадзе Кладно. А ў 1912 г. выбіраюць Яго членам Кладненскага гарадскога муніцыпалітэта. Падчас першай сусветнай вайны быў мабілізаваны ў аўстра-венгерскую армію. Пасля дэмабілізацыі ў 1918 годзе вярнуўся да работы ў соцыял - дэмакратычнай партыі далучыўшыся да яе левага крыла, якое сталася асновай утворанай у 1921 г. компартыі Чэхаславакіі.

Антонін Запатоцкі быў выбраны членам ЦК. Удзельнічаў у II, IV, VI і VII кангрэсах Комінтэрна. За актыўны ўдзел у снежанскай усеагульнай забастоўцы 1920 года быў арыштаваны. Ад 1922 — 29 г. займаў пост сакратара Цэнтральнага Камітэта компартыі Чэхаславакіі, а ў 1925 годзе ўпершыню выбрана яго дэпутатам чэхаславацкага парламента.

У часы гітлераўскай акупацыі (1939—45) знаходзіўся ў фашысцкіх турмах і канцэнтрацыйных лагерах у Араніенбург і Саксенгаўзен.

Пасля разгрому гітлераўскай Германіі Антонін Запатоцкі актыўна ўдзельнічае ў будаўніцтве народна - дэмакратычнай Чэхаславацкай Рэспублікі. Ад 1945 па 1950 год з'яўляецца Ён старшынёю Цэнтральнай рады прафсаюзаў.

Адыграў актыўную ролю ў разгроме буржуазнай рэакцыі ў 1948 годзе. У народным урадзе на чале з Клімянтам Готвальдам быў Ён выбраны намеснікам прэм'ер-міністра.

Пасля смерці выдатнага правадыра чэхаславацкага рабочага класа Клімента Готвальда, Антоніна Запатоцкага выбрана прэзідэнтам Чэхаславацкай Рэспублікі.

18. XI. у Чэхаславакіі адбылося пахаванне Антоніна Запатоцкага.

Толькі да 10 снежня

Ці вы ўжо зрабілі падпіску на совецкія часопісы на 1958 год.

Калі не, прыпамінаем, што падпіску на 1958 год яшчэ можна зрабіць да 10 снежня г.г.

Падпіску прымаюць усе паштовыя ўстановы і пісьманосцы.

Французскія страты ў Алжыры

Французскае тэлеграфнае агенцтва паведамляе, што страты французскіх войск у Алжыры ад 1 лістапада 1954 г. па 1 кастрычніка 1957 г. — складаюць 4.750 забітых.

Першы снег

Уначы з 14 на 15 лістапада ў аколіцах Любліна, Хэлма і Замосця выпаў першы снег.

Гутаркі Данілы са Сцяпанам

— Чаго надуўся, Сцяпане? Агапка есці ні дала? Хто жонцы нідагаджае, сам сабе шкодзіць.

— Не ўгануў. На гэтым пункце ў нас з Агапкаю, можна сказаць, поўнае суіснаванне. Ядою яна мяне ніколі не скрыўдзіла. «Хто нішкадуючы дае, Бог дубальт дубальтам аддае» — кажа Агапка. Справа ў чым іншым. Ігнат прыслаў пісьмо, у якім піша, што ў кінах паказваюць надта цікавыя фільмы.

«Бацьку, — піша — калі ў вас гэтых фільмаў не паказвалі, абавязкова паедзь у горад і паглядзі». Тут і Агапка насела: «Калі сын так піша, то едзь» — кажа.

Узяў і паехаў. Заязджаю ў павет, а там ні слуху ні духу аб тых фільмах, што Ігнатка пісаў. Кажуць: «Бяры, дзядзька, білет і глядзі тое, што маемо: карціна цікавая — японская; усяроўна за дарогу не вернеш».

Што рабіць? Я-ж па-японскі нікампры. Вярнуўся на станцыю і паехаў у Беласток. «Дзе наша ні прападала, — думаю сабе — ўсё-ж такі дапну свайго».

Заходжу да кіна «Покуй», а там чарга, бы за следзямі. «Ну, думаю сабе, дарам уваліў грошы на дарогу, усероўна да кіна ні дапруся». Ужо быў уцешыўся, што мо' гэта таксама фільм японскі і хацеў спакойна вяртацца дамоў, калі бачу, стаіць зухаватая дзяўчына з ружжом наперавес. Гэта такую намалявалі на сцяне. А ўверсе напісана: «Фестываль совецкіх фільмаў».

Значыць, добра трапіў. Давай, думаю сабе, зарызыкую без чаргі. Мо' ўшануюць вясковага чалавека. Так і зрабіў. Але дастанеш у іх білет, як у гусі айса. Публіку ано рассмяшыў!

Аднак ёсць у Беластоку і сардэчныя людзі. Падыйшоў да мяне аляганцкі хлапец і кажа: «Пачакай, дзядзьку, як не прыйдзе дзяўчына, прадам табе білет».

Пашыхавала, не прышла. Купіў у хлопца білет і пайшоў месца шукаць. Яно ўжо было занята.

— Нічога, старык, гэта ў нас часта бывае, на адно месца прадаюць па два білеты — усвядоміў мяне маладьі чалавек, які заняў маё крэсла.

Так і прастаяў увесь сеанс. Карціна была цікавая, ды канца ні разабраў, ногі надта балелі. Таму і злосны.

— Што ні разабраў, ці што ногі балелі?

— Што не разабраў.

— Хто надта разумее, то найдурней выходзіць. Так як французы з Тунісам. Не сумуй, што прайшло, то ні вернецца.

— Калі шкада хлопца.

— Што дзяўчына ня прышла?

— Не, што хлопца застраліла.

— ?!

— Фільм так канчаецца. Закахалася партызанка ў палоненага белагвардзейскага ахвіцэра, кахаліся, кахаліся, а калі той пачаў уцякаць, узяла і застраліла.

— Вечнае яму спачыванне. Гэтыя ахвіцэры ні толькі людзей намарнавалі. Чуў як балахайня перад вайною хвасталася?

— Ні толькі чуў, але і бачыў іхнюю работу, але гэтага так паказалі, што шкада чалавека.

— Значыць, дрэнна паказалі, калі шкада, такога ворага. Відаць, незаўсёды і артыстам удаецца. А мо' ты папутаў?

— Хто яго ведае, мо' і папутаў — ногі надта-ж балелі.

Клопаты атлантычных дзяржаў

У блоку атлантычных дзяржаў ужо некалькі дзён пануе шуміха вакол так званага «туніскага пытання». Яна выклікана намаганнямі Злучаных Штатаў і Англіі пранікнуць у сферу французскіх інтарэсаў у Поўночнай Афрыцы. Асаблівую цікавасць ЗША і Англіі прыцягвае Туніс — калісь французская калонія, а сягоння незалежная дзяржава, якая існуе ад 1956 года. Вашынгтон і Лондан выкарысталі абвастрэнне адносін паміж Тунісам і Францыяй, выкліканае спачуваннем туніскага народа для паўстанцаў у Алжыры і пачалі прадаваць Тунісу зброю.

Амерыканскім і англійскім трэстам залежыць на багатых нафташчылінах Сахары, да якіх шлях вядзе праз Туніс. Асабліва ЗША, выкарыстоўваючы эканамічныя і фінансавыя труднасці Туніса і Марока, якія на працягу доўгага часу знаходзіліся пад каланіяльным прыгнётам, імкнуцца прыбраць іх да рук.

Адначасова захват Вашынгтонам і Лонданам афрыканскай нафты можа даць гарантыю, што Францыя не вызваліцца ад англа - амерыканскіх паставак гэтай цэннай сыравіны.

Дзяржаўны дэпартамент Злучаных Штатаў 14 лістапада г.г. заявіў, што *«урад ЗША прыняў рашэнне аб пастаўцы зброі Тунісу ў сувязі з пастаўкамі ямі ўрадам Злучанага Каралеўства стралковай зброі і боепрыпасаў»*.

Гэтае заяўленне выклікала буру пратэстаў у Францыі, а міністр замежных спраў Піно рашыў неадкладна наведаць Вашынгтон для абмеркавання гэтага пытання. 15 лістапада галава французскага ўрада Гайяр зрабіў спецыяльнае заяўленне у якім падкрэсліў сур'ёзнасць паўстаўшай сітуацыі. Ён, у прыватнасці, адзначыў, што *«саюз, які нас аб'ядноўвае, рассыпецца ў прах у выпадку, калі французскі ўрад не дасягне са сваімі саюзнікамі па НАТО рашэння згодна з яго інтарэсамі»*.

Вельмі характэрны погляд на сваіх старонках змясціла газета «Орор» з 16 лістапада, якая выказвае інтарэсы французскіх манаполіяў. Яна пісала: *«Зусім ясна, што прычынай англа - амерыканскіх манеўраў з'яўляецца нафта»*. «Орор» называе ЗША і Англію так званымі «саюзнікамі» і заяўляе, што вось гэтыя «саюзнікі» імкнуцца ўстараніць Францыю з Поўночнай Афрыкі і што такія спробы «абазначаюць разрыў атлантычнай салідарнасці». У знак пратэста супраць англа-амерыканскага рашэння аб пастаўках Тунісу зброі французская дэлегацыя рашыла не ўдзельнічаць у адбываючайся ў Парыжы сесіі парламенцкага совета НАТО.

Некаторыя амерыканскія газеты намагаюцца супакоіць французскія палітычныя колы і ўнушаюць ім думку, што англа - амерыканскія мерапрыемствы ў Поўночнай Афрыцы зусім не пагражаюць інтарэсам Францыі. Такі погляд між іншым выказвае вядомая амерыканская газета «Н'ю - Йорк Таймс». Адначасова газета не ўтойвае сваёй апаскі, што абурэнне Францыі ў сувязі з «туніскім пытаннем» аслабіць згуртаванасць Атлантычнага Совета, які зараз рыхтуецца да пасяджэння ў снежні ў Парыжы. Адзін з вядомых амерыканскіх сенатараў - дэмакратаў заявіў, што англа - амерыканскія дзеянні «зробяць трагічны ўплыў на снежаньскую сесію НАТО».

Сапраўды невясёлыя гараскопы вырысоўваюцца перад набліжаючайся сесіяй Атлантычнага Совета.

М. К-а.

Артыкул у „Праўдзе“ аб Якубе Коласе

З выпадку 75-годдзя з дня нараджэння Якуба Коласа ў газеце «Праўда» з 16 лістапада г.г змешчаны артыкул Максіма Лужаніна, прысвечаны беларускаму пісьменніку і грамадскаму дзеячу.

Аўтар артыкула адзначае высокія мастацкія якасці творчасці Якуба Коласа, які ўвабраў у сябе запаветныя думы і спадзяванні свайго народ. Усю сваю поўвековую літаратурную дзейнасць спалучыў пісьменнік з дзейнасцю выдатнага грамадскага дзеяча і вучонага. Максім Лужанін падкрэслівае вялікае значэнне паэзіі а асабліва мастацкай прозы Якуба Коласа, якая атрымала ўсенароднае прызнанне і заваявала любоў совецкага чытача.

У артыкуле гаворыцца аб плённым уплыве культуры вялікага рускага народа на творчасць беларускага пісьменніка. Настаўнікамі Коласа былі Пушкін, Гогаль, Крылоў і рэвалюцыйныя дэмакраты. Сярод найлепшых твораў пісьменніка называе Лужанін такія як: «Новая зямля», «На ростанях», «Адшчапенец», «Дрыгва», «Суд у лесе», «Адплата». Якуб Колас да апошніх дзён свайго жыцця не спыніў творчай дзейнасці. Яшчэ напярэдадні смерці працаваў пісьменнік над аповесцю на матэрыялах Вялікай Айчыннай вайны.

Заканчываючы свой артыкул, Максім Лужанін піша, што ў памяці совецкага народа назаўсёды астанецца светлы воблік Якуба Коласа.

Свіслач — раённы цэнтр

(Ад нашага карэспандэнта)

Рэдакцыйная «Пабеда» хутка імчала па роўненькай, высаджанай дрэўкамі асфальтнай дарозе Берастаўіца — Свіслач. Абапал шасы раскінуўся прыемны далягляд шырокіх, калгасных палёў.

— Вось тут пачынаюцца палі калгаса імя Варашылава — знаёміў мяне Віктар Кізевіч — літработнік «Гродзенскай Праўды». За акном мільганулі мураваныя пабудовы калгаснай фермы.

Мы прыбліжаліся да Свіслачы — раённага цэнтра ў Гродзенскай вобласці. Я нейк быў усхваляваны. У Свіслачы давялося мне неаднойчы быць яшчэ пры санацыйнай уладзе ў Польшчы. Едучы на кірмаш, бацька мяне некалькі разоў браў з сабою. І Свіслач мне ўспаміналася як старэнькае, невялічкае мястэчка з гамалівым балоцістым рынкам дзе адбываліся кірмашы, з вузенькімі засмечанымі вулічкамі абапал якіх стаялі старэнькія драўляныя домікі, з крыклівымі яўрэямі — гандлярамі ў брудных крамах.

«Пабеда» прытармазіўшы ўехала ў шырокую, чыста ўтрыманую вуліцу. Па баках яе сталі новыя, з белай атынкоўкай, мураваныя дамы.

— Ці гэта абы напэўна Свіслач? — спытаў я недаверліва ў таварыша Віктара.

— Так, гэта Свіслач, — адказаў ён усміхаючыся.

Я са здзіўленнем глядзеў на новыя дамы, магазіны, прыгожыя скверкі. Усюды чысціня, парадак, людзі добра апранутыя. Па даўнейшай Свіслачы ані следу не засталося, нішто мне тут не нагадвала калішняга старэнькага, бруднага мястэчка.

Мы зайшлі ў дом райкома партыі. Сустрэў нас першы сакратар таварыш Уладзімір Дзімітравіч Камлюк.

—Падчас айчыннай вайны — расказвае таварыш Камлюк — Свіслач амаль у 100 прац. была разрушана фашысцкімі захопнікамі.

На заклік партыі амаль усе жыхары прыступілі да адбудовы горада. На папялішчах паўставалі новыя дамы, цэлыя вуліцы. Вырастаў зусім новы горад.

Пабудавана павільён бытавога абслугоўвання, раённы дом культуры, сярэднюю беларускую школу, сталовую, навейшую гасцініцу, дом райвыканкома і райкома партыі, 3 таварныя магазіны, 2 камісійныя магазіны. На руінах былой Свіслацкай прагімназіі, дзе калісь вучыўся Кастусь Каліноўскі адбудавана раённую бальніцу. У памяць Кастуся Каліноўскага прыгожы скверык названа яго імем. Намечана таксама пабудаваць помнік.

Што найбольш кідаецца ў вочы ў Свіслачы — гэта веласіпеды. На вуліцах іх поўна. Калгаснікі па справах у раён прыязджаюць на веласіпедах, жанчыны за пакупкамі ў краму едуць на веласіпедах, школьнікі грамадамі — таксама на веласіпедах. мала каго сустрэнеш, каб ішоў пехатою.

У Свіслацкім раёне, зрэшты як і ва ўсёй Беларусі, шпарка развіваецца культурна - асветнае жыццё.

У раёне існуе 8 сярэдніх беларускіх школ, 3 калгасныя дамы культуры, амаль у кожнай вёсцы ёсць клуб; хатачытальня. Доўно ліквідавана поўнасцю непісьменнасць.

Ужо цямнела, калі мы ад'язджалі са Свіслачы. Шумелі высокія ліпы старога свіслацкага парку.

В. БАРШЧЭЎСКІ

Свіслацкі самадзейны харавы калектыў падчас выступленняў.

На руінах былой прагімназіі,дзе калісь вучыўся Кастусь Каліноўскі, адбудавана раённую бальніцу.

Да 75-годдзя з дня нараджэння Якуба Коласа

19 лістапада 1957 года навуковая грамадскасць Беларусі ўрачыста адзначыла 75-годдзе з дня нараджэння народнага паэта Якуба Коласа.

У Акадэміі навук БССР адбылася навуковая сесія, прысвечаная гэтаму выдатнаму беларускаму пісьменніку і грамадскаму дзеячу. Вучоны савет Інстытута літаратуры Акадэміі навук пастанавіў выдаць поўны збор твораў Якуба Коласа.

У Мінскім палацы прафсаюзаў адбыўся вечар, падчас якога з дакладам аб жыцці і літаратурнай дзейнасці Я. Коласа выступіў старшыня праўлення Саюза пісьменнікаў БССР Пятрусь Броўка.

19 лістапада ў Мінску на плошчы імя Якуба Коласа быў закладзены помнік гэтаму выдатнаму майстру беларускага мастацкага слова.

JÓZEF MAŚLIŃSKI

Białoruś wspomnień

Jesienią
przez listopadowy wilgotny klekot kroków
skrada się ku tobie zabobonny krajobraz.
Białoruś wspomnień.

Znów są to
dalekie powiaty marzeń,
doliny srebrne, zieleni i rdzy,
gdzie jaśmin i światła gwiazd i ptaków loty
i prędkie, dorywcze szczęście,
dzień w dzień,
noc w noc,
główny motyw.

Kadzidłem i zdrowaśmaryją mijały maje,
Białoruś okwitła bzami.
W tym już zapach ajeru i błota
i bose pięta po sianokosach,
i turkot wozów na kartofliskach,
i to,
że kiedy dzień o słońcu nagle zapominał,
straszny bóg na niebie toczył się grzmotami.
Żniwiarki — wyły,
okaryny — łkały,
wieczór drzewa i krzaki podpalał,
żaby gardła płukały, a nocą
gwiazdy rosły na gałęziach
i Mleczna Droga żywopłotem na niebie kwitnącym migoce.

Nad miastem,
nad domów wilgotnymi płachtami
huczą żarna,
żwir i tupot kopyt,
wspomnienia pławią się jak konie,
karawanę guseł prowadzi Gwiazda Polarna,
a wtedy, neofita ascezy
chwieje się cichy krzyk, anathema skowytem poczęta
i cisza dzwoni twego potu kropelkami,
magią opięty trwasz,
myśli oniemiałej się uczysz, szyfr czytasz,
to kraj,
to jaśminu szantaż, to na kredowych skroniach
pocałunek piętnem niezmytym.

Верш ЯЗЭПА МАСЛІНСКАГА сваім характарам вельмі розны ад вершаў аб Беларусі Гамаліцкага і Падгорскага - Аколава, што былі раней друкаваныя ў «Ніве». Гэта рваная чарада панурых драматычных вобразаў — успамінаў пра край, які магутным чарам перажытай у маленстве красы праследвае паэта праз усё ягонае жыццё як «анатэма», як «на крэйдавых скронях цалунак нязмытнаю плямай».

Аб паходжанні назвы Беларусь, беларус

З самага пачатку нашага артыкула напрашваецца пытанне: ад якога часу ў гістарычных жаролах успамінаецца назвы «Белая Русь», «Чорная Русь» і агулам Беларусь?

Можам з вялікай упэўненасцю дапускаць думку, што назвы «Белая Русь» і «Чорная Русь» на многа глыбей сягаюць у далёкую мінуўшчыну, чым успамінанні аб гэтых назвах, якія сустракаюцца ў старых гістарычных дакументах. Акадэмік Е. Карскі і акад. Ламонскі кажуць, што «ўжо ў старых дакументах першай палавіны XIV ст назва «Белая Русь» успамінаецца як добра і агульна вядомае слова»..., якое абазначала тэрыторыю Беларусі.

Гэтую назву сустракаем таксама і ў старых гістарычных дакументах польскіх п. наз. «Ruś Biała», «Alba Russia» і нямецкіх — «Weissen Reuzen і інш. Назва «Чорная Русь» таксама сягае ў глыбокую старадаўнасць. Кандыдат філалагічных навук П Ф Крапівін, асновываючыся на гістарычныя жаролы цвердзіць, што: «Назва «Чорная Русь» у XIII — XV ст. ст. прымянялася да тэрыторыі па Нёману з гарадамі: Ноўгарадак, Ваўкавыск, Слонім, Эдзітаў, Горадня».

Як бачым маюцца і гістарычныя доказы паказваючыя на тое, што назвы «Белая Русь» і «Чорная Русь» старыя назвы. Калі-ж па пісаным жаролам яны старыя, то ў вусным ужыванні яны былі яшчэ на многа раней распаўсюджаны.

Значыцца назва «Беларусь» старая і мае свае моцныя фундаменты.

А цяпер пяройдзем да асноўнага пытання: Скуль узялася назва «Беларусь»?

Пытанне аб паходжанні назвы «Русь», «Белая Русь», «Чорная Русь» і «Чырвоная Русь» дасюль канчаткова яшчэ не выяснены і навукова не абгрунтаваны Вучоныя ўсялякіх галін навукі, а перш за ўсё гісторыкі: беларускія, рускія, польскія і інш. намагаліся выясніць і даказаць паходжанне ўспамянутых назваў Кожны з іх з большай ці меншай упэўненасцю высоўваў сваю тэорыю па гэтаму пытанню, але к вынікае ў далейшым тэорыі гэтыя былі пабудаваныя на неўстойлівых і слабых навуковых фундаментах. Яны не здабылі патрэбных матэрыялаў і не падмацавалі імі свае тэорыі.

Дасюль і навалі асноўныя тры тэорыі аб паходжанні назвы «Беларусь», якія можна было-б назваць так:

1. Антрапалагічная (паказваючая фізічныя прыметы чалавека).
2. Этнаграфічная (паказваючая народную культуру данага народа).
3. Гістарычная (паказваючая мінулае народа).

На якіх-жа навуковых матэрыялах абапёрліся пералічаныя тэорыі?

Пералічым кожную з асобна.

Антрапалагічная тэорыя абаснавала свае доказы аб паходжанні назвы «Беларусь», «беларус» на светларусых валасах, сініх вочах і светлаліцасці беларусаў.

Этнаграфічная апёрлася на такіх доказах, што: беларусы (абодвух полаў) ад няпамятных часоў насілі самадзельную вопратку, як нацельную, так і верхнюю, а так-жа кажухі белага або светлашэрага колеру. Вось гэтыя вонкавыя прыметы і мелі стварыць аснову для паходжання назвы «Беларусь» і «беларус». Этнаграфічная тэорыя апрача сваіх доказаў яшчэ для большага абгрунтавання карысталася доказамі антрапалагічнай тэорыі.

Доказы этнаграфічнай тэорыі сталіся папулярнымі і агульна прынятымі не толькі ў нашым народзе, але і ў суседзяў Прызнавалі яе такія вучоныя як Е. Карскі, Ігнатоўскі і інш.

Трэцяя тэорыя — гістарычная, якой і да сённешняга часу прытрымліваюцца гісторыкі Сов. Беларусі, аднак не лічаць яе канчатковай і пэўнай.

Іхняя тэорыя аб паходжанні назвы «Беларусь» выказана ў наступным:

«Паходжанне назвы Белая Русь пакуль што канчаткова не выяснена. Праўдападобна яна звязана з паходжаннем другой назвы — Чорная Русь. Чорнай Руссю называлася тая частка заходніх зямель Русі, якая ў першай палове XIII ст. была захоплена літоўскімі князямі (раён Горадні, Слоніма, Ноўгарадка). Паняцце «чорны» абазначала стан залежнасці, падпарадкавання, процілежнае паняццю «белы», выражаючаму стан свабоды (волі), незалежнасці Магчыма, што ў першай палове XIII ст. назва Белая Русь замацавалася за той часткай заходніх зямель Русі, якія ў гэты час не былі падпарадкаваны ані татара - манголам, ані літоўскім феадалам У далейшым гэтая назва расшырылася на ўсю тэрыторыю заходніх зямель Русі.

Здавалася-б, што гэтая апошняя гістарычная тэорыя, як навейшая, магла-б быць праўдзівай, бо мае свае даволі моцныя аргументы

Аднак усе дагэтуль пералічаныя тэорыі аказваюцца неўстойлівымі, бо можна лёгка іх збіць Адмаўляючы ім наяўных навуковых падстаў, а нават логікі.

Антрапалагічныя прыметы беларусаў пералічаныя вышэй не з'яўляюцца свомасцей толькі беларусаў. Добра ведаем што, беручы ўвогуле, то больш гэтымі свомасцямі якраз адзначаюцца літоўцы, латышы, эстонцы і скандынаўскія народы, чым беларусы. А старадаўная антрапалагічная свомасць беларусаў — доўгагаловасць, таксама не з'яўляецца характэрнай рысай, бо скандынаўскія народы якраз гэтым найлепш адрозніваюцца ад усіх іншых народаў Еўропы. Калі антрапалагічныя прыметы браць за аснову доказаў назвы «беларус», то яна больш адпавядае прыбалтыйцам і скандынавам, чым беларусам. Аднак яны гэтай назвы не атрымалі. Значыцца не гэтыя прыметы дэцыдавалі аб назве «Белая Русь», «беларус».

Этнаграфічная тэорыя з'яўляецца яшчэ больш неўстойлівай у сваіх доказах.

У старажытныя часы амаль усе славяне, ды і не толькі славяне, насілі светлую вопратку. Праўда, у беларусаў, яна найдаўжэй пратрывала, бо аж да канца XIX ст. а нават і ў пач. XX ст. можна было сустрэць белыя кажухі і светлашэрыя світкі. Возьмем такія народы як прыкладам: гіндусаў, арабаў і інш, якія спакон вякоў і да сённяшніх дзён з ног да галавы апранаюцца ў белую, а прынамсі ў светлую вопратку, аднак яны не атрымалі назвы «белых» або «беларусаў».

Адносна гістарычнай тэорыі, таксама трэба сказаць, што яна не моцна абгрунтавана. Тлумачэнне сэнсу двух прыметнікаў «белы — вольны», «чорны — залежны» не можа быць асновай для вырашэння так складанага пытання. Гэтыя аргументы не з'яўляюцца моцнымі і пераканаўчымі, ані ў аспекце гістарычным, ані лагічным.

Як ведаем з гісторыі, заходняя частка тэрыторыі Беларусі ўжо ў сярэдзіне XIII ст. была захоплена літоўскімі князямі. Згодна з дапушчэннямі гісторыкаў гэтая захопленая тэрыторыя ў перыяд сваей залежнасці атрымала назву Чорнай Русі.

Рэшта тэрыторыі, якая заставалася яшчэ незалежнай атрымала назву Белай Русі. Але мы таксама ведалі з гісторыі, што татара-манголы захапілі рускія землі ў 1237/38 г. і былі выгнаны толькі ў 1480 г Значыцца Расія знаходзілася пад татара-мангольскім ігам амаль два з палавінай стагоддзяў. І тут узнікае лагічнае пытанне: чаму-ж тады і Расія, якая яшчэ ў больш цяжкую і доўгую няволю папаўшы не атрымала назвы «Чорнай Русі»? Пры гэтым трэба сказаць, што неўзабаве ўся Беларусь, ды частка украінскіх і рускіх зямель апынулася пад уладай літоўскіх князёў. Аднак прыметнік «чорная» не распаўсюдзіўся на ўсю тэрыторыю Беларусі, падпарадкаванай літоўскім князям.

Працяг на стар. 6.

Аб чым гэта сведчыць

У гады бурлівага развіцця прамысловасці ў Польшчы дзесяткі тысяч людзей адбыло з вёсак у гарады. На вёсцы ліквідавана беспрацоўе.

Але разам са струменнем людзей патрэбных прамысловасці і непатрэбных на вёсцы — выехала многа такіх людзей, якія пакінулі свае добра абсталяваныя гаспадаркі, якія — між іншым — «уцякалі» у горад ад адміністрацыйнага націску на калектывізацыю. Многія паперавозілі хаты, расстараліся сабе аб нейкую працу.

Давайце пабачым, што цяпер робяць такія людзі?

Эдвард Панасюк раней жыў у вёсцы Гаркавічы (Сакольскі павет). Каля 3 год таму назад пераехаў у Беласток — перавёз хату. На вёсцы пакінуў 8,75 гектара зямлі з якой карыстае. А як з падаткамі? Часам крыху заплаціць — залежыць ад гумару. Аб абавязковых дастаўках няма што і ўспамінаць.

Язэп Белакоз з Гаркавіч абсталяваўся яшчэ лепш. Ужо 4 гады як пакінуў сваю родную вёску, 10,36 га вельмі добрай зямлі і сенажаць з якой у год мае каля 24 фур адборнага сена. На гаспадарцы пакінуў ужо старую, 60-цігадовую сястру. На сезонныя работы прысылае ёй свайго сына. Сам працуе ў ПГР-ы ў Ігнатках пад Беластокам. Працу мае няважную... зрэшты, ён не вельмі так хуткі да работы. ПГР мае з ім шмат турбот але звольніць не звольняць бо і так маюць за мал. работнікаў. Падаткі за зямлю амаль не плаціць, ніякіх дзяржаўных абавязкаў не выконвае. Коратка кажучы — сваю гаспадарку «засланіў» старэнькай сястрою, ад якой нельга многа вымагаць. Хітра, што?

Аб камбінацыях гэтых людзей ведае ўся аколіца. Даюць яны кепскі прыклад другім гаспадарам.

Відаць, спадабалася гэта вельмі Аляксандру Прымаку з недалёкай вёскі Піражкі (таксама Сакольскі павет). Патайком набраў сабе многа зямлі — ніякіх падаткаў не плаціць, абавязковых даставак не дае.

Станіслаў Кузьма — таксама з Піражкоў — гэта чалавек малады, здаровы. Але ён ані чуць не спачуваецца да гэтага, што, як гаспадар, павінен выконваць дзяржаўныя абавязкі. Калі Прэзідыум ГРН пакарае яго, тады заплаціць крыху падатку і... на гэтым канец. І так штогод.

У суседняй Грамадскай Радзе — Поўднёвае Вострава, сітуацыя таксама не найлепшая.

Станіслаў Гудалеўскі з Азерскіх абрабляе дзве гаспадаркі. Да таго сам працуе столярам, капае таксама студні. Але хутчэй можна ў Бога выпрасіць здароўе ніж у яго падатак. Аб абавязковых дастаўках лепш не ўспамінаць...

Міхась Лапуць з Поўднёвага Вострава — гэта чалавек хваравіты. За свой век выгадаваў чатырох сыноў як дубы. Усе яны пайшлі працаваць у горад — як кажуць людзі — на лягчэйшы хлеб. Частку гаспадаркі запісаў на зяця, які... працуе рамеснікам недзе за Варшавай. Так, што ўсю гаспадарку абрабляе сам (ніхто не пашкадаваў бацькі). Дзяржава з гэтай гаспадаркі немае ніякай карысці — бо Міхась Лапуць амаль нічога не плаціць і нічога не дае.

Даволі! На больш прыкладаў не маем месца.

Учынкі гэтых людзей ёсць тыповымі. Нажаль, сведчаць яны яшчэ аб слабасці многіх Грамадскіх Рад, аб бяздзейнасці вясковага актыву.

Паводзіны такіх гаспадароў кваліфікуюцца на гаспадарчае злачынства, якое павінны праследаваць органы пракуратуры.

Але ці задумаўся хто, чаму дайшло аж да такога стану?

З гэтымі людзьмі работнікі Грамадскіх Рад і вясковыя актывісты напэўна размаўлялі толькі тады, калі трэба было ўжо плаціць падатак ці даваць абавязковыя дастаўкі. Няма тут штодзённай выхаваўчай працы з гаспадарамі Грамады. А гаспадары бачачы слабое зацікаўленне Грамадскіх Рад іх жыццём, іх штодзённымі турботамі — пачынаюць несур'ёзна ставіцца да сваіх абавязкаў.

С. Я.

У Драгічыне іграюць

Розная бывае моладзь. Адны ходзяць без занядкаў, і хуліганяць, глядзяць, каб дзе злапаць сабаку, ці ката, каб прывязаць да хваста нейкую бляшанку і «пацешыцца»... другія любяць займацца працай і культурна праводзіць час.

Ёсць дрэнная моладзь і ў Драгічыне. Але большасць — гэта людзі, якія любяць пачытаць часопісы, паслухаць радыё, культурна правесці час у клубе. Моладзь любіць патанцаваць пры добрай музыцы. Калі-ж танцаваць як не ў маладыя гады. Завядуць патэфон і танцуюць. Але з часам, як кажуць, «праелася» гэта маладым. Вырашылі арганізаваць аркестр. Аркестр у Драгічыне — гэта нешта традыцыйнае.

Яшчэ перад вайной пажарная каманда мела добры аркестр які абслугоўваў цэлае мястэчка. Пасля вайны ўсё гэта заняпала. Але вось прыехаў Алесь Гарбачоў — чалавек якога можна смела назваць вялікім любіцелям музыкі. Алесь меў добрую пасаду ў Варшаве, але вярнуўся ў родны Драгічын, каб... арганізаваць

На здымку: Драгічынскі духавы аркестр. Злева кіраўнік — Алесь Тарбачоў.

у сваёй мясцовасці аркестр. Пазбіраў сям-там ацалелыя інструменты, некаторыя атрымаў ад Павятовага Аддзела культуры ў Семятычах, некаторыя падладзіў крыху так, каб можна было іграць і стаў арганізаваць людзей. Ахвотнай моладзі не бракавала. Гэтакім чынам паўстаў у Драгічыне аркестр. І то не адзін: духавы і два мандалістаў. Кожны вечар маладыя і пажылыя спатыкаюцца ў клубе, дзе ўжо год часу вывучаюць трудную штуку чытання нот і ігры на інструментах.

Цікавы хлапец з гэтага Алеся Гарбачова. Ён не кончыў ніякай школы. --ён самавук, але іграе па нотах на кожным інструменце, ён кожную песню распісвае на аркестр.

Аркестр мандаліністаў.

Увесь труд паклаў-бы, каб толькі кагосьці навучыць. Бацькі вельмі ахвотна пасылаюць у клуб нават маладых дзяўчат, яны ведаюць, што там не толькі культурна праводзяць час, але нават чагось добрага навучацца.

Вельмі ахвотна заходзяць у клуб і старэйшыя і пад носам падспеўваюць на «Сопках Манджурыі» ці іншыя старыя вальсы і песні.

Такім чынам клуб робіцца нейкім блізкім і родным, сапраўдным вогнішчам культуры.

* * *

Надыходзяць доўгія зімовыя вечары. Што рабіць у гэты час? Мне здаецца, што не толькі ў кожным мястэчку, але нават амаль у кожнай вёсцы знойдзецца ахвотная моладзь, якая хацела-б стварыць інструментальны гурток. А ці-ж не знойдзецца чалавек падобны Алесю Гарбачову, які пакіраваў-бы?

Падумайце аб гэтым маладыя. А напэўна ажывяцца нашы клубы.

Тэкст і фота
І. РЫБІНСКІ

АЛЯКСАНДАР ОМІЛЬЯНОВІЧ

(Партызанская хроніка) (11)

Сарганізаваўшы пачаткі разведачнай сеткі ў Бельску, Валодзя вярнуўся ў зямлянку каля Шашылаў. Мішка і Васька таксама вярнуліся з задач, якія мелі выканаць у Гайнаўцы і Семятычах закладаючы там свае разведачныя сеткі.

Ад Мішкі, які вёў разведачну работу ў Семятычах і аколіцы, Валодзя атрымаў звесту, што ў лясах каля Бранска хаваецца 12-асабовая група ўцекачоў з нямецкіх канцлагераў. Былі гэта савецкія палоннікі. Валодзя маючы «легальныя» дакументы пачаў рабіць росшукі гэтай групы. Праз некалькі дзён удалося яму знайсці ў лесе былых нявольнікаў. Запрапанаваў ім уз'еднацца з атрадам Пархаменкі. Згадзіліся. Атрад імя Пархаменкі павялічыўся аб новых 12 чалавек і разам было ўжо 28 партызанаў.

Смірноў з сваім атрадам незалежна ад дзейнасці парашутыстаў — пачаў разгортваць шырокую партызанскую дзейнасць. Штоноч групы партызанаў ішлі ў далёкую разведку, праводзілі баявыя аперацыі. Знішчалі тэлефонныя лініі на шасэ: Бельск — Кляшчэлі, Бельск — Семятычы, і Мілейчыцы — Кляшчэлі. Палілі і ўзрывалі масты на шляхах паміж Мілейчыцамі і Кляшчэлямі. Праведзена некалькі ўдачных узрываў паяздоў паміж Чаромхай і Нурцом, а таксама паміж Чаромхай і Кляшчэлямі. У навакольных нямецкіх маёнтках падпальвана скірды збожжа, як напрыклад, у вёсцы Быстры. Спалена, між іншым, нямецкія маёнткі ў Кнарыдах і Дабрамілі. На падставе даных ад сувязных растрэляна нямецкіх шпікоў у вёсках: Кнарыды, Красная Вёска і Сабятына. У аколіцы Дубна і Нурца з'явіўся нейкі падазроны тып, які многа распытваўся ў людзей і хадзіў па партызанскіх месцах. Атрад у некалькі месцах зрабіў на яго засаду. Удалося злавіць. На допыце аказалася, што ён ёсць агентам гестапа, які скончыў спецыяльную разведачную школу і быў запушчаны для распрацоўкі партызанаў і іх памочнікаў. Шпіка расстрэляна.

У пачатку месяца снежня 1943 года Валодзя атрымаў вестку, што ў поўднёвай Бельшчыне паявіліся вольныя партызанскія групы. Трэба было гэта спраўдзіць. Парашутыст Мішка і партызан Мікалай Раманюк атрымалі заданне правесці разведку.

У той час поўднёвая Бельшчына, асабліва аколіцы Цеханоўца, былі ахоплены дзейнасцю НСЗ (Народовэ Сілы Збройнэ). Фашысцкія НСЗ-таўскія групы супрацоўнічалі з гестапаўцамі, усімі сіламі дапамагалі акупанту. Рабілі аблавы на хаваючыхся па лясах савецкіх нявольнікаў, даносілі на камуністаў і нават біліся з нешматлікімі яшчэ тады савецкімі партызанскімі атрадамі. Мясцовае насельніцтва, якое недапамагала НСЗ-таўцам, было моцна праследвана. НСЗ праводзіла рабункі, накладала кантрыбуцыі, катавалі людзей.

Мішка з Раманюком падыйшлі да вёскі Харашчэва. Непадалёк ад хаты аднаго з гаспадароў абкружыла іх група людзей у мундзірах. Не было як ані ўцякаць ані бараніцца.

Размова была кароткай. Былі гэта НСЗ-таўцы. Пачуўшы рускую мову і даведаўшыся, што затрыманыя з'яўляюцца савецкімі партызанамі пастралялі іх. Было гэта 5 снежня 1943 года. НСЗ-таўцы пабралі ад іх зброю і ўсе прадметы, якія мелі пры сабе.

Дарма чакаў Валодзя і Смірноў на Мішку і Раманюка. Прайшло некалькі дзён, а іх усё не было. Прадчуваючы, што магло стацца нешта кепскае, Валодзя і Смірноў узялі з сабой большы патруль і пайшлі шукаць іх. Ад сувязнога да сувязнога, ад вёскі да вёскі — ад ніткі да клубка — дайшлі да вёскі Харашчэва.

Адзін з гаспадароў расказаў аб трагедыі, якая разыгралася 5 снежня. Патруль адшукаў магілу пабітых, адкапаў целы герояў і ноччу фурманкай перавезена ў Шашылы. На мясцовых могілках сабраліся партызаны. Валодзя падыйшоў над край магілы, узяў у руку крыху зямлі і кінуў на труны. Са сціснутым горлам і болем у сэрцы развітаўся з сваім найлепшым таварышам, з старым франтавіком, які назаўсёды злёг на ціхіх вясковых могілках у Шашылах. У зямлянцы ў памяць загінуўшых зроблена два акты смерці. У атрадзе доўга ўспаміналі іх. Валодзя цяжка перажываў смерць таварыша. Памяць аб ім у яго сэрцы засталася назаўсёды.

Жыццё ішло далей.

Пасля пахавання пабітых, Валодзя з узмоцненым патрулём рушыў на поўдзень Бельшчыны. Трэба было выканаць заданне, якое мелі загінуўшыя Мішка і Раманюк. Праз некалькі тыдняў блукання па лясах каля Бранска, Валодзя сустрэў групу хаваючыхся яўрэяў. Яны мелі кантакт з іншымі падобнымі групамі. Патруль сабраў іх у адно. Валодзя абмеркаваў з імі справу сарганізавання ў гэтых лясах новага партызанскага атрада. Новы атрад названа імям Жукава. Атрад узначалілі Разін і Трэцякоў. Налічваў ён каля 40 чалавек. Трохі зброі дастаўлена яму з атрада імя Пархаменкі. Рэшту трэба было здабыць. Галоўнай задачай атрада з'яўлялася барацьба супроць высякання акупантам лясоў. Атрад імя Жукава ха-

З настаўніцкай нівы

Ад чаго пачынаць працу

Пераважная частка беларусаў — гэта людзі, якія жывуць у вёсках і працуюць на раллі. Ураджай, які збіраюць з палёў, з'яўляецца іх асноўнай матэрыяльнай крыніцай. Наогул людзі стараюцца палепшыць свае веды, каб мець як найлепшыя рэзультаты з сваёй працы. Але ў нашай сельскай гаспадарцы з гэтымі засобамі ведаў не зусім добра. Калі ў сям'і ёсць некалькі сыноў ці дочак, то самыя здольныя ідуць на навуку і на гаспадарку не вяртаюцца. Менш здольныя ідуць да працы на фабрыках і заводах, а найменш здольныя або поўкалекі застаюцца на гаспадарцы з тым, што нібы тутака навука як-бы непатрэбная.

Гэтакае разуменне справы навукі на раллі давяло да таго, што наша сельская гаспадарка апынулася на вельмі нізкім узроўню ў параўнанні з іншымі нашымі суседзямі, якія працуюць у аднолькавых, а можа і горшых умовах, кліматычных.

Кожны год імпартуем агромістыя колькасці збожжа з-за граніцы і за гэта мусім плаціць золатам ці прадуктамі нашай працы. А навука і практыка агратэхнічна дакладна ўстанавіла, што ў нашых умовах з таго-ж самага гектара можна сабраць падвойны, навап большы ўраджай збожжа, малака, масла, яек ці мяса. Але тут якраз патрэбная навука. Трэба толькі пераканацца, што пры новай агратэхніцы, пры помачы машын, штучных угнаенняў, дабраным насенні і адпаведным вырошчванні можна мець большы ўраджай. А хто-ж-бы з нас не хацеў мець больш збожжа, бульбы, буракоў ці сена?

Ад чаго пачынаць працу?

Каб адказаць на гэтакае пытанне, трэба адразу-ж цяпер распачаць яе. Трэба, каб па ініцыятыве настаўніка паўстаў маладзёжны гурток і каб уваходзіла такая моладзь, якая ўжо не вучыцца ў школе і якая часта вельмі не прадуктыўна, а нават шкодна затрачвае па — пустому дарагі час. Такі гурток называўся-б «Сельскагаспадарчы падрыхтоўвачны гурток», інакш «Пшыспособене рольнічэ».

Калі-б настаўнік ці настаўніца, самыя не патрапілі-б сарганізаваць такі гурток, то добра было-б звярнуцца ў Павятовае бюро сельскагаспадарчых гурткоў. Надыходзіць зіма, а з ёю доўгія вечары, якія моладзь павінна адпаведна выкарыстаць, каб у найбліжэйшую вясну загладзіць хаця на адным ары (10 м х 10 м = 100 м кв.) доследны ўчастак.

Тэму можна браць розную. Каму што падабаецца. Напрыклад можна сеяць буракі, брукву, бульбу, лён, каноплі, люцэрну ці травы. Можна вучыцца развіваць жывёлагадоўлю. Вельмі добра было-б закладаць сіласы ці кучы кампастовыя з торфам. Можна зрабіць спробу, што выгадней пасеяць на другі ўраджай. Гэта значыць, па зжатым жыце пасеяць насенне рэпы, брукву з заўчасна падрыхтананай расадай, лубін на пашу, ці на прыгаране і г.д.

Ужо цяпер трэба ўстанавіць план і выбраць тэму і, калі думаем сеяць напрыклад цукровыя ці кармавыя буракі, брукву, бульбу, моркву, цыкорыю ці пастэрнак, то трэба яшчэ перад зімой, цяпер навазіць гною і прыараць яго па магчымасці з паглыбленнем падглеб'я.

Добра было-б, каб моладзь узяла як найбольш актыўны і масавы ўдзел у гэтай працы. Моладзі павінны дапамагаць не толькі настаўнікі, не толькі бацькі, але Прэзідыум грамадскай рады і ўсе жыхары вёскі і гарадоў. Масавыя доследы на маленькіх палетках навучаць лепш весці гаспадарку ў цэлых бацькоўскіх гаспадарках.

Некаторыя старэйшыя бацькі неахвотна адпускаюць сваім дзецям кусочак зямлі для доследаў. Яны вельмі ўпэўнены, што надта добра ведаюць сельскую гаспадарку, але яны памыляюцца. Яны не хочуць вучыцца ад сыноў ці дочак. Ім як-бы ўстыд, што яны 50 ці 60 год працуюць на раллі і дапускаюць памылкі. Трэба ведаць, што кожны лішні кілограм з аднаго ара, то звыжка ўраджаю на 100 кг з гектара.

Кожны малады настаўнік ці настаўніца павінны зразумець вялікае значэнне гэтай працы тым больш, што звыжка ўраджаю запэўняе звыжку прадуктаў на рынку. Можа не трэба будзе стаяць у чарзе за маслам ці мяснымі прадуктамі.

Самі сабе прабівайма дарогу да лепшага жыцця.

Н. ПЕРАВОЙ
Зубава

Выданне твораў беларускіх пісьменнікаў у Чэхаславакіі

Шырокаму колу чэшскіх чытачоў добра вядомы імёны беларускіх празаікаў і паэтаў — Я. Купалы, Я. Коласа, К. Крапівы, П. Глебкі, П. Броўкі, М. Танка, А. Куляшова, Я. Брыля, П. Панчанкі і многіх іншых, таму што іх творы яны могуць чытаць на сваёй роднай мове.

За апошнія гады выдавецтвамі Чэхаславакіі выпушчаны ў свет анталогія беларускай паэзіі, аповесць Я. Брыля «У забалоцці днее» і аповесць Т. Хадкевіча «Вяснянка», а ў бягучым годзе — апавяданне З. Бядулі «Тры пальцы».

Цяпер выдавецтвамі «Свет совету» і «Наша войска» перакладзены на чэшскую мову трылогія Я. Коласа «На ростанях» і раман І. Мележа «Мінскі напрамак». Гэтыя творы будуць выдадзены ў 1958 годзе.

Спатканне з „владзай"

...Нічога, браток, не будзе, трэба кару заплаціць!

Вельмі часта здараецца, што хто купіць сабе матацыкл, то зараз давай гуляць па горадзе. Забываюць, што матацыкл трэба перш рэгістраваць.

Але нашыя міліцыянеры вельмі пільна за гэтым сочаць і такіх «аматараў кавалерскай язды» хутка лоўляць.

Пад развагу гарадоцкага Аддзела БГ-КТ

У 43 нумары «Нівы» пісалі мы аб радыёперадачы на беларускай мове, якая адбылася 20 кастрычніка г.г. па гарадоцкім радыёвузлу. Гэтая радыёперадача вельмі зацікавіла жыхароў Гарадка і навакольных вёсак.

Аб вялікім зацікаўленні ёю сведчыць факт, што калі вясельнікі ў вёсцы Пяшчанікі (у той дзень адбывалася там вяселле) пачулі камунікат аб радыёперадачы на беларускай мове то адразу масава сыпнулі да радыёкропкі і ўсю перадачу праслухалі з вялікім зацікаўленнем.

Насельніцтва Гарадка і аколіцы спадзявалася, што радыёперадачы на беларускай мове па гарадоцкім радыёвузлу з гэтага часу будуць адбывацца сістэматычна. І людзі былі гэтым вельмі задаволены. Аднак ужо прайшло некалькі тыдняў, а з гарадоцкага радыёвузла нічога не чуваць на беларускай мове. Рэдакцыйная калегія радыёвузла нават і не падумала, каб апрацаваць праграму радыёперадач на беларускай мове.

Нам выдаецца, што гэтая справа не павінна быць абыякавай гарадоцкаму Аддзелу БГ-КТ.

(вб)

дзіў па лясах Бранскай гміны і аколіцах Пабікраў — раззброіваў лясных стражнікаў, забіраў пілы і сякеры.

Не раз атрад імя Жукава сустракаўся з НСЗ-там. Такія «сустрэчы» пераважна канчаліся стралянінаю і нярэдка — трупамі. Наладжана Валодзяй разведачная сетка на Бельшчыне і ў самым Бельску дзейнічала штораз лепш. Час было падумаць аб тым, каб перакінуць сваю дзейнасць на Беласток. Тут не было яшчэ належнай арыентацыі, не было чаго «ухапіцца». Валодзя не ведаў Беластока, не меў кантактаў з мясцовымі падпольшчыкамі.

Узяўшы пісталет і дзве запасовыя патронныя каробкі Валодзя з фальшывымі дакументамі ў кішэні паехаў у Беласток. Меў толькі адрас аднаго чалавека з якім можна-б было пагаварыць на разведачныя тэмы. Пашчасцілася — Валодзя сваім разведачным «нюхам» знайшоў патрэбнага чалавека. Навязаў першы кантакт у Беластоку. Гэты чалавек, псеўданімам — Пётр — паінфармаваў Валодзю аб мажлівасцях дзейнасці ў Беластоку. Падаў адрасы многіх людзей, якія ад даўжэйшага часу шукалі сувязі з падполлем. Валодзя прагледзеўшы гэтыя каштоўныя інфармацыі, абяцаў «Пятру» прыслаць даверанага чалавека, які па яго даручэнню будзе арганізаваць разведачную работу ў Беластоку — і будзе адначасова пасрэднікам паміж Валодзяй і працуючымі тут падпольшчыкамі.

З Беластока Валодзя вярнуўся ў зямлянку каля Шашылаў. З групы былых савецкіх палонных, якія былі прылучаны да атрада, выбраў спрытнага і энергічнага чалавека накіроўваючы яго на падпольную работу ў Беластоку. Выбраны партызан меў псеўданім «Паўлік» і быў прафесіянальным настаўнікам. Ад Валодзі атрымаў фальшывыя дакументы і наступнае заданне — паехаць у Беласток, навязаць кантакт з «Пятром», а праз яго і з іншымі людзьмі. На працягу кароткага часу павінен быў сарганізаваць шырокую сетку разведчыкаў — сувязных і наладзіць дэталёвую распрацоўку вайсковых аб'ектаў, аэрадрома, нямецкай адміністрацыі, гестапа і беларускага нацыяналістычнага «Аб'еднання». Узгодніўшы з Валодзяй кантакты, «Паўлік» узяўшы добры пісталет і атруту зашытую ў кашулі, развітаўся са сваімі таварышамі і ад'ехаў.

У той час, калі Валодзя пачаў асабліва цікавіцца Беластокам і выслаў туды «Паўліка», у горадзе ўжо дзейнічалі розныя падпольныя групы, якія мелі сувязь з партызанскімі атрадамі. Ад пэўнага часу дзейнічала тут некалькіасабовая група савецкіх разведчыкаў. Ці то гестапа, ці то шпікі ўжо напалі на яе след. Аднойчы — асеннюю ноччу 1943 года адзін з будынкаў пры Цыганскай вуліцы абкружылі эсэсаўцы, увесь гэты ўчастак горада абстаўлена вайсковымі часцямі. Гестапаўцы пачалі стукацца ў дзверы будынка ў якім выкрылі падпольную радыёстанцыю. З акон пасыпаліся на фашыстаў кулі, нейкая сутуленая постаць вынырнула з акна і кінулася ўцякаць. Гестапаўцы не могучы здабыць будынак падпалілі яго з усіх бакоў і кідалі гранаты. Група савецкіх разведчыкаў разам з радыёстанцыяй загінула ў агню — ўратавалася нібы ўсяго толькі двух чалавек.

«Паўлік» прыехаў у Беласток. Пазнаёміўшыся з «Пятром» даведаўся ад яго, што ад даўжэйшага часу ў горадзе хаваецца Тодар Савіцкі — былы старшыня сельсовета ў вёсцы Галады на Бельшчыне. Савіцкі быў знаёмы «Паўліку» яшчэ ад 1942 года, калі на Бельшчыне распачыналі падпольную дзейнасць. Тады іх хтосьці заўдаў — «Паўлік» уцёк у лес, а Савіцкі маючы фальшывыя дакументы ўцёк да сваіх сваякоў, што жылі ў Беластоку.

Тут шукаў ён кантактаў з падполлем. Сустрэча «Паўліка» з Савіцкім была вельмі радаснай. «Паўлік» азнаёміў яго з некаторымі дэталямі сваёй работы. Савіцкі ахвотна згадзіўся супрацоўнічаць. Узяў сабе псеўданім — «Дуб» — і пачаў актыўна дзейнічаць. Арганізаваў канспірацыйныя кватэры. Праз пэўны час «Дуб» падрыхтаваў «Паўліку» чатыры канспірацыйныя кватэры — пры вуліцы Віцебскай, Пулковай і Млыновай.

У прэзідыуме паліцыі пры Палацовай вуліцы працаваў качагарам Аляксей Сідарчук, якога «Дуб» добра ведаў як былога актывіста. Навязаўшы кантакт з Сідарчуком пазнаёміў яго з «Паўлікам», якому той перадаў шэраг цэнных даных з прэзідыума паліцыі. Сідарчук растараўся аб дэталёвы план горада Беластока.

За гэты час «Паўлік» і Савіцкі прыцягнулі да супрацоўніцтва яшчэ некалькі іншых актывістаў. Разведачная сетка памалу павялічвалася.

Зрабіўшы першы ўдачлівы пачатак «Паўлік» узгодніўшы з Савіцкім і іншымі сувязнымі кантакты і паролі, сам выехаў у Кляшчэлі і адтуль у зямлянку каля Шашыл. Валодзя заслухаўшы справаздачы разам з «Паўлікам» абмеркаваў планы што да далейшай разведачнай дзейнасці. З увагі на тое, што ў Беластоку ўжо існавала пэўная сетка сувязных — разведчыкаў, якія выконвалі атрыманае ад «Паўліка» заданне — Валодзя паставіў задачу завербаваць некалькі высокапастаўленых асоб.

Вярнуўшыся поездам у Беласток «Паўлік» затрымаўся ў адной з канспірацыйных кватэр. Прышоў да яго Савіцкі і разам доўга абмяркоўвалі справу дзейнасці гестапа і штораз часцейшых арыштаў падпольшчыкаў. На ўсякі выпадак, Савіцкі атрымаў ад «Паўліка» атруту, якую зашыту ў кашулі заўсёды насіў з сабой. Пастаноўлена ў бліжэйшы час правесці вярбоўку сярод работнікаў гестапа.

(Працяг будзе)

(Не) толькі для жанчын

З візітам у касметычным кабінеце

Ой якая-ж я страшная! Няўжо гэта я так хутка старэю?

Нічога мілая мая... У нашым касметычным кабінеце заўсёды знойдзецца рада. Яшчэ старэйшых ад вас адмаладжваем...

Перш вось гэткая «масачка» з масажам электрызацыя, потым зноў масаж з пажыўным крэмам.

...Восенню і зімою штораз менш сонца — тады неабходна даць насвятленне кварцавай лямпай, сольлюксам і ўсе моршчыны і вугры згінуць без следу...

Ой, цяпер зусім іншая справа!

ФОТА — І. РЫБІНСКІ

У дапамогу сельскагаспадарчым гурткам

Чаму трэба вапнаваць глебу

Вапна вельмі патрэбная ў кожнай глебе. Глеба суглінкавая, глістая і густая пры адсутнасці вапны робіцца больш пранікаемай, пухкай, не клеіцца і не засыхае цвёрда. Зямля вапнаваная восенню будзе вясною пухкая і сыпкая, — невапнаваная зліваецца і робіцца заскарузлай.

У зямлі ёсць многа вельмі карысных і патрэбных для раслін рэчываў у відзе сталым і таму расліны не могуць імі карміцца. Даданая вапна ў глебу выклікае хімічныя рэакцыі ў выніку чаго рэчывы гэтыя распускаюцца і расліны могуць выкарыстаць іх як корм.

Вапна прысяпшае гніццё гною ў глебе. У глебах пясчаных вапна затрымоўвае пажыўныя рэчывы, г. зн. вада не так хутка іх выпаласкоўвае.

Вапна прычыняецца да пераўтварэння глебы ў перагной. Калі ў глебе няма вапны — тады ў ёй ўтвараецца перагнойная кіслата, вельмі шкодная для карэння раслін.

Ці трэба вапнаваць глебу?

Гэта можна спраўдзіць вельмі простым спосабам. Бярэм грудку вільготнай зямлі, паліваем моцным воцатам, або сольнай кіслатой, мяшаем з вадою, калі акажацца, што зямля ўбірае кіслату паволі, значыцца вапны ў зямлі амаль што няма, а калі паўстае пена і прыслухаўшысь пачуем шыпенне — г. зн. што вапны ў глебе дастатковая колькасць. Калі-ж пена выйдзе вельмі моцная — значыцца, што вапны ў глебе вельмі многа, такая глеба называецца мергельнай глебай.

На глебе безвапнавай растуць нешта іншыя расліны як на засобнай у вапну. Дзе няма вапны, там растуць тужыцы і сіты, а дзе глеба вапнавая — там расце канюшына, гарошак, эспарцэта. Палі і сенажаці падмоклыя, перагнойныя чорныя, пасля асушэння трэба абавязкова ўгнаіць вапнай інакш яны не будуць ўраджайнымі. Таксама трэба зрабіць і з глебамі пяшчынымі, гёгкімі, з якіх вада даўно ўжо выпаласкала вапну.

Найлепш даваць у глебу паленую вапну, рассейваючы позняй восенню, найлепш на гэтых палетках, дзе расла бульба і на якіх гаспадар плануе пасеяць канюшыну або люцэрну ў яравым збожжы. Вапнаваць глебу трэба тады, калі стаіць сухое і пагоднае надвор'е. Глебу вапнуецца раз на 6 — 8 гадоў. Пры вапнаванні глебы трэба звярнуць увагу на гатунак глебы. На глебу лёгкую трэба не менш, чым 10—15 цэнтнераў, а на цяжкія суглінкі — 20—25 цэнтнераў на гектар.

Інж. Л. ВАЙТОВІЧ

АД РЭДАКЦЫІ: Чытачам якія зацікавяцца гэтай тэмай, радзім купіць кніжкі. M Koter — współczesne zasady nawożenia.

Цана 13.50 зл. 1957 год выдання. 168 стар. друкі.

Аб паходжанні назвы Беларусь, беларус

Працяг са стар. 3.

Якраз наадварот. Ужо пры князі Вітаўце, а нават яго папярэдніках у гандлёвых умовах і інш. дакументах зусім не ўспамінаецца назва «Чорная Русь», а агульнае для ўсей Беларусі «Alba Russia», «Weissen Reuzen», «Weisen Rewsen». Як бачым назва «Чорная Русь» звузілася, прыглохла і ўрэшце знікла з афіцыйнага (дзяржаўнага) ужывання, а распаўсюдзілася на ўсю тэрыторыю заселеную беларусамі назва «Белая Русь». Гэты працэс канчаткова завяршыўся ў XVII — XVIII ст. ст.

Пры нагодзе дарэчы будзе ўспомніць, што палажэнне беларускага народа пад уладай літоўскіх князёў у сэнсе культурным, а нават палітычным не было такім цяжкім, як скажам, рускага народа пад татара-мангольскім ігам. У літоўскай дзяржаве беларускі этнічны элемент, можна смела сказаць, граў рашучую ролю, як у палітычным, культурным, так і царкоўным жыцці. Беларуская мова ў гэтай дзяржаве была афіцыйнай - дзяржаўнай мовай, а праваслаўная рэлігія аж да Берасцейскай царкоўнай уніі (1596 г.) была пануючай і нацыянальнай рэлігіяй беларусаў і многіх літоўскіх князёў і баяраў. Эканамічнае становішча шырокіх народных мас у феадальны перыяд, можна сказаць усюды было аднолькавае. Феадал «свой» і «чужы» аднолькава прыгнятаў і эксплуатаваў працоўны народ.

Як бачым і гістарычная тэорыя аб паходжанні назвы «Беларусь», «беларус» не дае цвёрдага і яснага вырашэння. Не хапае ёй гістарычных доказаў і непахіснай логікі.

З новай тэорыяй з новымі намаганнямі дзеля высвятлення цікавячага нас пытання ў мінулым годзе выступіў мовавед, кандыдат філалагічных навук — П. Ф. Крапівін. Ён змясціў у «Весцях Акадэміі навук БССР», № 3 за 1956 г. абшырны змястоўны з багатым навуковым матэрыялам артыкул п. заг. «Паходжанне назваў «Русь», «Белая Русь», «Чорная Русь» і «Чырвоная Русь».

Аўтар успомненага артыкула ставіць перад сабой задачу, на аснове філалагічных і гістарычных матэрыялаў, зрабіць спробу філалагічнага тлумачэння назваў «Русь», «Белая Русь», «Чорная Русь» і «Чырвоная Русь».

Успомненая праца П. Ф. Крапівіна заслугоўвае на асаблівую ўвагу чытача, а таму яго разважанні, доказы і вывады трэба больш абшырна прадставіць у нашым артыкуле.

Крапівін кажа: «Пераглядаючы тапанімічныя (геаграфічныя) назвы на тэрыторыі занятай славянамі, асабліва на тэрыторыі Усходніх славян, кідаецца ў вочы многа назваў рэк, азер, ручаёў і агулам усякіх вадаёмаў з аднолькавым слоўным коранем, прыкладам назвы: Руса, Руска, Росіч, Расюўка, Росіца, Рось і г.д. Як бачым у корані ўсіх гэтых слоў знаходзіцца нейкае слова «рус», «рос»; якоесь старажытнае слова, што адносіцца да ўсіх вадаёмаў, слова, якое выразна абазначае ў нейкай невядомай нам мове ваду. Апіраючыся на гэты *тапанімічна-філалагічны* матэрыял, Крапівін робіць даволі смелыя высновы, што ў старажытнасці, у невядомай нам мове, словам «рус», «рос» называлася агулам вада, сумесна з тым вадаёмам, у якім яна знаходзілася. Для старажытнага чалавека — кажа Крапівін — які жыў тысячы год таму назад была важна сама па сабе вада — «рус», як адзін з важнейшых сродкаў да падтрымання жыцця, а не яе ёмішча

Як бачым слова «рус», «рос», ляжачае аж да сёння ў аснове назваў, маючых геаграфічнае, палітычнае і гістарычнае значэнне, як Русь, Расея, Беларусь, Чорная Русь, Чырвоная Русь, Росіца, Рось і г.д. у старажытныя часы ў якойсь сцэзнуўшай мове абазначала ваду. Гэтак корань «рос», «рус» мы сустракаем і ў сучаснай нашай мове ў словах маючых сэнсавую сувязь з вадой, прыкл: раса, русло, русалка, русаліі і інш.

Для падмацавання сваіх вывадаў, Крапівін прыводзіць аналогію з «Повести временных лет». Там успамінаецца адно з фінскіх плямён пад назвай «весь», якое таксама выводзіць сваю назву ад вады. Па-фінску вада называецца «ve».

Адсюль робіцца лагічны вывад, просты і ясны, што ў якойсь старажытнай мове на тэрыторыі Беларусі, вада называлася словам «рус», або «рос», якое на працягу доўгага часу перайшло ў беларускую мову, асыміліравалася і ўрэшце прыдбала геаграфічнае, палітычнае і гістарычнае значэнне, як слова, якім здаўна ўжо пачала называцца Беларусь.

Праглядаючы геаграфічныя жаролы мы можам знайсці мноства тапанімічных назваў на тэрыторыі заселенай славянамі такія як: «Чорная вада», «Чорны ручэй», «Чорнае возера», «Чорнае мора», «Белая вада», «Зялёнае возера», «Сіняе мора» (якое асабліва часта ўспамінаецца ў моўным і песенным фальклоры) і інш. Як бачым звычай называць водныя крыніцы і вадаёмы тэрмінам «Белая вада», «Чорная вада» і г.д. у глыбокай старажытнасці быў характэрны для многіх народаў (Крапівін). З гэтага вынікае, што «Белая Русь» першапачаткова абазначала «Белая вада». Такая назва як кажа Крапівін магла закрапляцца за воднымі крыніцамі толькі з чыстай празрыстай вадой. На аснове таго, што сказана аб назве «Белая Русь» напрашваецца аналогія ў адносінах да назвы «Чорная Русь». Значыцца «Чорная Русь» першапачаткова называлася «Чорная вада». Такую назву атрымалі тыя вадаёмы, якія мелі цёмную ваду дзеля лясістых берагоў, або глыбіні водных крыніц (Крапівін). Тое самае можна сказаць, і аб паходжанні назвы «Чырвоная Русь». На гэтай тэрыторыі многія рэкі і інш. вадаёмы маюць ваду зафарбаваную глiністым, чырвоным ілам.

Звычай называць русла па колеру вады — кажа Крапівін — можна лічыць адным з тапанімічных законаў, якія былі характэрны для розных моў у старажытныя часы. З часам, як маем доказы, і населеныя пункты атрымлівалі свае назвы рэк, азёр, ручаёў і іншых вадаёмаў, а нават і цэлыя тэрыторыі, прыкл. гэтага гор. Чэрвень, а ад яго тэрыторыя атрымала назву „Grody Czerwieńskie". Чырвоная Русь і г.д.

Жывучасць тапанімічных назваў даказвае Крапівін, прывяла да таго, што на тэрыторыі Беларусі аказаліся выразныя сляды якогасці іншамоўнага слоя, такога ў каторым вада называлася словам «рус», «рос» адпавядаючая нашаму «Белая вада», «Чорная вада». Крапівін закончвае свае філалагічныя вывады па цікавячаму нас пытанню наступнымі словамі: «У выніку ўсяго гістарычнага перыяду словы пераасэнсаваліся і замацаваліся за акрэсленымі тэрыторыямі, прыдаючы ім палітычную назву Белая Русь, Чорная Русь, а што ўжо сёння абыймае ўсю тэрыторыю з назваю Беларусь».

Вось як бачым такія смелыя, але трэба сказаць, вельмі трапныя вывады аб паходжанні назвы Беларусь, беларус, робіць прадстаўнік філалагічнай навукі П. Ф. Крапівін.

Спроба П. Ф. Крапівіна выясніць паходжанне назвы Беларусь, беларус хоць і не сталася «Законам», бесумненна з'яўляецца цэнным укладам у справу хутчэйшага і канчатковага выяснення хвалюючага нас пытання. Нам здаецца, што да развязання гэтай задачы якраз павінны сур'ёзна ўзяцца беларускія мовазнаўцы. Апошняе слова ў гэтай справе належыць да глыбокіх і ўніклівых філолагаў, узброеных адначасна і ў гістарычныя веды. Дасюль непахіснай праўдай з'яўляецца тое, што назва Беларусі старая, а не выдуманая ў XX ст. «беларускімі сэпаратыстамі», як цвярдзілі чорнасоценцы, белагвардзейцы і іншыя нацыянал-шавіністы.

Пры нагодзе дарэчы будзе ўспомніць што ў нашу пару а асабліва ў час нямецкай акупацыі былі ў Беларусі такія «навуковыя дзеячы», якія намагаліся стварыць штучную назву для Беларусі. Жадалі перахрысціць на «Крывію», а беларусаў на «крывічоў», але гэтыя натугі выклікалі смех і незадаволенне ў беларускага народа.

П. М.

Збірайма макулатуру

У кожнай хаце па закутках гарu ці кладовак валяецца многа рознай паперы — старых апакаванняў, газет і г. д. Ніхто не задумаецца над тым, што гэтая ўжо непатрэбная папера з'яўляецца вельмі каштоўнай сыравінай для нашай папяровай прамысловасці.

А трэба ведаць, што 25 прац. агульнай колькасці паперы выпрабляецца з макулатуры — з гэтых збіраных старых папераў. Запатрабаванне папяровай прамысловасці на макулатуру ёсць вельмі вялікае. План перапрацоўкі макулатуры, улічаны ў 6-гадовым гаспадарчым плане, быў поўнасцю выкананы ўжо ў 1952 годзе!

Практыка паказала, што назад у папяровыя фабрыкі ў выглядзе макулатуры вяртаецца ўсяго 30 прац. агульнай колькасці выпускаемай на рынак паперы. 70 прац. паперы застаецца ў закавулках нашых панадворкаў, у закутках будынкаў. Там яна гніе, марнуецца.

70 прац. — гэта дзесяткі тысяч тон паперы, дзесяткі тысяч гектараў вырубанага лесу, з якога ў асноўным і выпрабляецца папера.

Гаспадары! Збірайце і прадавайце макулатуру! Гэтым вы ўратуеце дзесяткі тысяч гектараў лясоў.

(ся)

Кіно „Спутнік"

У Моньках, Беластоцкае ваяводства, аддадзена ў карыстанне насельніцтва новае кіно на 200 мейсцаў.

Мясцовыя жыхары ў гонар вялікай падзеі назвалі новае кіно «Спутнік». (р)

Гал. рэдактар
Г. ВАЛКАВЫЦКІ

„NIWA"

Adres redakcji: Białystok ul Manifestu Lipcowego nr 25 tel. 25-89

Organ Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego w Polsce z siedziba w Białymstoku.

Wydawca RSW „Prasa" Redaguje Kolegium

Warunki prenumeraty:
Miesiecznie — 2.40 zł
Kwartalnie — 7.20 zł.
Półrocznie — 14.40 zł
Rocznie — 28.80 zł

Zamówienia i wpłaty na prenumerate pocztowa przyjmuja wszystkie urzedy pocztowe i listonosze w całym kraju.

Prenumerate ze zleceniem wysyłki za granice przyjmuje PKWZ „Ruch" Warszawa.

Należność na prenumerate za granica wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 PKWZ «Ruch» Warszawa

BZG. Nkt. 1.250. T-10

Пад развагу Аддзела асветы ў Семятычах

Бацюшка тэрарызуе настаўнікаў

Ад 1956 года ў Пачатковай школе ў Зубачах, Семятыцкі павет, уведзена беларускую мову як прадмет. І гэта зусім зразумела ўзяўшы пад увагу факт, што жыхары Зубачоў, а таксама і акалічных вёсак — гэта ў асноўным беларусы.

Таму большасць бацькоў успрыняла гэта як найлепш. Яны-ж беларусы, чаму-ж дзецям іх не вывучаць сваёй роднай мовы.

Аднак было некалькі несвядомых бацькоў, якія гаварылі, што беларуская мова непатрэбная ў школе, бо яна непрыгожая (?!) і ўводзіць толькі нейкую блытаніну ў навучанні дзяцей.

Зайшла патрэба выясніць бацькам, што гэтая «непрыгожая» мова — гэта іх мова, гэта мова беларускага народа і абавязкам беларускіх дзяцей перш за ўсё яе пазнаць і вывучаць.

А хто-ж гэтую справу можа лепш растлумачыць бацькам як не настаўнікі, якія штодзённа сустракаюцца з імі і жывуць іх жыццём. Аднак, каб настаўнік змог выясніць гэтую, зрэшты не зусім лёгкую справу, ён сам абавязаны яе добра ведаць.

І вось у гэтакай сітуацыі Аддзел асветы ў Семятычах накіроўвае ў Зубачы кіраўніком школы Яна Ралевіча — маладога настаўніка, зусім не падрыхтаванага да навучання ў беларускім асяроддзі, які зрэшты не мае ніякага ўяўлення аб справах нацыянальных меншасцей у Польшчы. Ці ён у гэтым віноўны? — Не!

Ралевіч жыў і вучыўся ў асяроддзі польскім, ён сам па нацыянальнасці паляк, таму і не было такой неабходнасці, каб ведаць усе гэтыя справы. Зрэшты, ці ён калі спадзяваўся, што давядзецца яму быць кіраўніком школы ў беларускім асяроддзі? Ён, мо' нават і не ведаў, што ў Польшчы ёсць такое.

Аднак яго ўсё-ж-такі накіравана ў беларускую вёску. Сапраўды, цікавая кадравая палітыка семятыцкага Аддзела асветы!

Ралевіч прыязджае ў Зубачы. Тут сустракаецца з зусім незразумелай для яго мовай, з крытычнымі заўвагамі некаторых бацькоў адносна навучання беларускай мовы.

— А хто яго ведае, — думаў Ралевіч. — мо, яна і сапраўды непатрэбная, мо' яна і перашкаджае дзецям вучыцца.

Аднойчы падыйшоў да Ралевіча мясцовы бацюшка — Мікола Вакуловіч, які вучыць дзяцей у школе рэлігіі.

— Які з цябе кіраўнік школы, — заявіў ён са злосцю — калі ты пазваляеш дзецям на перапынках балбатаць на гэтай, якойсьці беларускай мове?! Пара ім перашкодзіць калечыць сябе. Няхай папольску размаўляюць, у Польшчы жывуць-жа.

Вось вам і змагар за польскую мову ў беларускіх вёсках. Дзіўны змагар, ды не абы які, у папоўскай сутанне. Вельмі цікава, на якой мове гэты змагар звяртаецца да «акалечаных» беларускай мовай беларусаў ходзячы за каўбасамі па калядзе? Ясна, што не на польскай.

Ды наогул паводзіны гэтага бацюшкі вельмі дрэнныя ў школе. Ён ва ўсё мяшаецца, а не аднойчы тэрарызуе настаўнікаў. Фізіку і біялогію настаўніца не так выкладае як бацюшка хацеў-бы. І хаця візітатар, які пабываў на гэтых уроках не меў ніякіх крытычных заўваг да настаўніцы — то бацюшка мае іх заўсёды.

Маладыя настаўнікі баяцца супроцьпаставіцца бацюшкавай грубай інгерэнцыі ў справы навучання дзяцей. Ну што-ж, ён тут аўтарытэт. Калі што, дык патрапіць ім выпрабіць такую апінію сярод насельніцтва, што і зусім тут не ўсядзіш. Нічога дзіўнага, што калі настаўніцы расказалі мне аб усім гэтым, дык амаль плачучы прасілі, каб я толькі не напісаў гэтага.

— Не будзе нам ужо тут месца — гаварылі яны з непакоем.

Бацюшцы ў Зубачах дазволена толькі і выключна навучаць ахвотных дзяцей рэлігіі ў школе. Да іншых спраў ён не мае ніякага права ўмешвацца, а тым больш тэрарызаваць настаўнікаў.

А калі бацюшка ў гэтай справе мае яшчэ нейкія сумненні, дык абавязкам Аддзела асветы ў Семятычах ёсць растлумачыць яму гэта.

Адносна кіраўніка школы, Яна Ралевіча, дык я зусім не сумняваюся, што ён у польскім асяроддзі будзе добрым кіраўніком Пачатковай школы.

В. БАРШЧЭЎСКІ

Прыклады аграном

Аграном Гаворка апекуецца сельскагаспадарчым гуртком у Тапчэве (Бельскі павет). Сваімі ведамі і ўмелым падыходам да гаспадароў ён здабыў сабе вялікі аўтарытэт у вёсцы. Не толькі члены сельгасгуртка, але ўсе жыхары вёскі карыстаюць з яго парадаў.

Многія гаспадары заложылі сіласы, будуюць хлявы паводле навейшых планаў. Многія сяляне парабілі вокны ў хлявах, усё больш карыстаюцца навейшымі метадамі ў гадоўлі і навейшай агратэхнікай.

(мх)

Арыентацыйныя цэны на рынку ў Беластоку на 19. XI. 1957 г.

бульба	100 кг.	—110—120 зл.
жыта	„	—270 „
авёс	„	—280 „
пшаніца	„	—390—400 „
капуста	„	—110 „
саланіна	1 к.	— 27— 29 „
валовае мяса	1 кг.	— 22— 24 „
цяляціна	„	— 25 „
свіннное мяса	1 кг.	— 26— 28 „
масла	„	— 55 „
мёд	„	— 50 „
цыбуля	„	— 7 „
фасоля	„	— 8 „
гуркі	„	— 6 „
яйка адна пара		— 5 „
курыца 1 штука		— 30— 40 „
гуска аскубаная		— 50— 65 „
снапок саломы		— 6— 7 „
вязка сена		— 10 „
індзюк		—110 „

(мх)

Трэба дбаць аб школу

Ужо набліжаецца зіма. Становіцца штораз халадней. Аднак яшчэ не ўсе школы як след падрыхтаваны сустрэць зіму. Напрыклад: у Пачатковай школе ў Зубачах, Семятыцкі павет, брак шыбаў у вокнах, не ўстаўлены дубальтовыя вокны, падлога адсунулася ад сцяны і паўстала вялікая шчыліна. Вецер аж свішча па школе. Холадна, хоць сабак ганяй.

Некаторыя дзеці папрастуджваліся, не прыходзяць у школу.

Кіраўнік школы — Ян Ралевіч ужо некалькі разоў быў у грамадскай радзе. Старшыня Прэзідыума ГРН у Вольцы Нурэцкай, грам. Баран усё абяцае, што ў школе зробяць рамонт.

Аднак дагэтуль нічога не робіцца і абяцанкі застаюцца толькі абяцанкамі.

А мо' так Павятовы Аддзел асветы ў Семятычах пацікавіцца гэтай справай. Дзеці ў школе не могуць-жа мерзнуць.

(вб)

Прыпамінаем

што да 10 снежня 1957 года прымаецца падпіска на „Ніву" на 1958 год. Чытачы, якія падпішуць „Ніву" на цэлы год і прышлюць у рэдакцыю квітанцыю з пошты да 20. XII. 1957 г.

атрымаюць бясплатна „Беларускі Каляндар на 1958 г.

Умовы падпіскі: на год 28 зл. 80 гр.

Адначасова паведамляем, што дзіцячы бясплатны дадатак пачынаючы ад 24. XI. 57. г. будзе выходзіць кожны тыдзень.

Беларускі календар на 1958 год

Паведамляем, што «Беларускі Каляндар» на 1958 год ужо друкуецца. Каляндар на Беласточчыне можна будзе купіць ужо ў канцы лістапада. Цана 10 зл. з перасылкай.

Беларусы, якія пражываюць у іншых ваяводствах, могуць дасылаць заказы па адрасу:

Zarząd Gł. Biał. Tow. Społ.-Kulturalnego w Białymstoku, ul. Manifestu Lipcowego 25 Konto PKO 12-9-165 w Białymstoku.

Вось такую вокладку мае «Беларускі Каляндар» на 1958 г.

Чаму ў Кашаліне нехапае „Нівы"

Паважаная рэдакцыя! Напішыце, чаму ў нас у Кашаліне няма «Нівы». Кіёск у якім я купляю «Ніву» атрымоўвае ўсяго 1 экз., а чытачоў ёсць многа.

Мы цяпер сабе радзім так: Калі прыдзе новы нумар газеты, то пазычаем у «Руху» і пасля аддаем. У канцы тыдня апошні чытач купляе яе. У такі спосаб адзін экземпляр абслугоўвае некалькі чытачоў. Гэта нам не выгадна. Думаем, што Вы дапаможаце, каб у Кашалін прыходзіла больш «Нівы».

АЛЕГ АРДЫНСКІ
Кашалін

АД РЭДАКЦЫІ: Мы накіравалі ўжо просьбу ў «Рух», каб павялічана колькасць «Нівы» у вашых кіёсках.

Адначасова паведамляем нашых чытачоў, што «Ніву» можна атрымаць у кожным кіёску «Рух» ва ўсёй нашай краіне. Дамагайцеся ад прадаўшчыкоў каб была ў продажы «Ніва».

І я маю клопат

Я вельмі люблю чытаць па-беларуску і бачу, што многа людзей да цябе піша, аб тым, што іх хвалюе. Не здзіўляйся, што можа нескладна напішу сваё пісьмо. Я самавук. Па-беларуску стаў вучыцца чытаць і пісаць толькі з таго часу, як стала выходзіць «Ніва». Ёсць нас тры браты. Я маю ўжо 24 гады, хацеў-бы заложыць сваю сям'ю. Як быў у нас сельскагаспадарчы кааператыў, я меркаваў запісацца ў члены і быў упэўнены, што атрымаю прысялібны ўчастак на пабудову хаты, грашовую пазыку і пабудую сабе гаспадарчыя будынкі, але як развязаўся кааператыў — тады праваліліся ўсе мае планы.

Напішыце мне ці цяпер я магу атрымаць ад дзяржавы грашовую пазыку і ці атрымаю пляц пад будынкі. У нас ёсць запасная зямля, толькі ляжыць яна 2 кіламетры ад вёскі. Я не хацеў-бы там будавацца, бо тады не буду мець электрычнага святла і радыё.

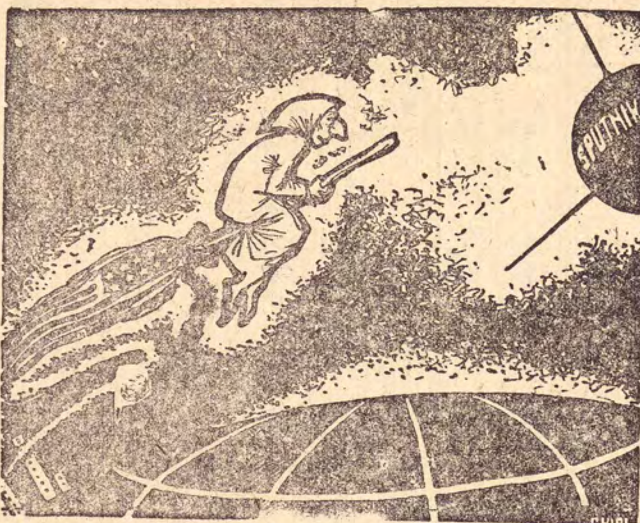
ІВАН ІВАНЮК
Плёскі
Бельскі павет

АД РЭДАКЦЫІ: Штогод дзяржава дапамагае тысячам сялян у пабудове новых дамоў. Мы думаем, што і вы, калі будзеце старацца, то атрымаеце патрэбную вам пазыку. Калі ёсць запасная зямля ў вашай вёсцы, можаце атрымаць сялібу. У гэтай справе звярніцеся ў ПРН у Бельску.

Будуецца новая станцыя ПКС-аў у Беластоку

У пачатку 1958 года Беласток атрымае новы прыгожы мураваны будынак на станцыю ПКС-аў, які стане на мейсцы старай станцыі — барака. Новы будынак будзе пабудаваны на ўзор станцыі ПКС-аў у Гданску. (р)

Без слоў

(«УНІТА»)

П'ЯНЫЯ СПРАВЫ

Сход праходзіў бурна. У зале, перапоўненай як трамвай, нельга было дабіцца толку Некалькі галасоў у адзін момант крычала разам, а рэшта прысутных уторыла ім нейкім шумам падобным да рокату мора.

— Наша прамысловасць найбольш зарабляе на гарэлцы, а хто купляе гарэлку як не мы? — крычаў нехта праразлівым голасам. Натоўп падтрымаў яго новым гулам.

— На кожную пляшку з гарэлкай дабрадзейныя наклейваюць маркі на пабудову школ, значыцца мы з'яўляемся носьбітамі навукі і культуры — гучэў нехта басам як з бочкі.

— А хто найбольш штрафаў плаціць як не мы, з нас гарадскі бюджэт мае найбольш карысці, — прабіўся скрозь шум жаночы голас.

— Несправядлівасць усюды! Вось, вяртаецца чалавек закапаны і нагамі крэндзелі выкручвае, то на дарозе наставілі слупоў... Недаканчыў. Хтосьці насунуў яму на вочы шапку.

Маленькі старшыня, з вялізным чырвоным носам, які выразна паказваў на яго прафесію, залез на стол, акінуў залу позіркам сваіх шкляных вачэй і гукнуў заклікаючы да цішыні: — Поўтона ніжэй вітаміны сорокаградусныя! У нашым грамадстве п'янства іграе вялікую ролю. Без гарэлкі жыццё — не жыццё. Апаражняем па тры літры на галаву кожнага жыхара, яшчэ крыху лепш пастараемся і п'янства ўвойдзе ў гісторыю народа.

Відаць словы гэтыя спадабаліся прысутным. У зале стала так ціха што чуваць было-б, калі б муха закашляла.

Старшыня гаварыў далей: — Адносна да нас дрэнна! — Несправядліва! Выдумалі нейкую «гасцініцы» для п'яных і бяруць па 90 зл за адну ноч, а цвярозыя ў гасцініцах плацяць толькі па 30 зл.

У зале грукнулі апладысменты, а калі прыціхлі — старшыня працягваў: — Пляшка гарэлкі еднае людзей, а яе змест прабуджае таленты.

Паглядзіце на гэтую сцяну, вось вісяць карціны сучасных мастакоў. Гэтае мастацтва называецца абстракцыянізмам, сюррэалізмам і іншымі словамі, якія нават цяжка вымавіць п'яным языком. Як па-вашаму, хто гэта рысаваў?

— Наша братва! — Залітыя ў костачку! — Па-цвярозаму-так не нарысуеш — пачуліся галасы.

— А цяпер, заспіртаваныя бацылы, паслухайце сучасную музыку, што скажаце аб кампазітарах — сказаў старшыня і ўключыў магнетафон.

Зала напоўнілася дзікімі зыкамі, кацячая какафонія. Крыкі прысутных заглушылі музыку: — Нашы, нашы! — Пазнаем! — Здарава наліваліся! У дрызіншчыку!— Іграюць п'яныя ў дым!

— Правільна акрэслілі! Нашыя гэта таленты. Старшыня на хвіліну зрабіў перарыў, але зараз перарвалі яго крыкі.

— Цвярозых біць па званіцы! — Пустымі пляшкамі па кумпалу! — Таварышы завеяныя. да нас прымазаўся цвярозы шпіён, — крыкнуў хтосьці.

Усе галовы накіраваліся на мяне. Хваля гневу павісла ў паветры. Перакрыўленыя твары наблізіліся. Хтосьці схапіў мяне за глотку, пачаў душыць і я... прачнуўся.

З радыёпрыёмніка плыла сучасная музыка, прамень сонца падаў на старонку часопіса з рэпрадукцыяй карціны сучаснага мастака і я проста здзівіўся. Як часта сны бываюць зусім падобныя на рэчаіснасць.

Дзядзька Лявон

Вясковыя жарты

Гандлёвая інфармацыя

Міхась праязджаючы ля жалезнай крамы Г. С. стукнуў ў лоб рукою... Відаць нешта ўспомніў. Спыніў каня, закрунуў лейцы за клюшню, убег у краму і пытае прадаўшчыка:

— Паночку, я хацеў купіць рэзакі да сячкарні...

Крамар пакруціў галавою і сказаў:

— Ніколі іх ў нас не было, раджу за рэзакамі паехаць у Варшаву, там напэўна маюць...

Міхась прымільна: — Тады будзьце добрыя мне аблічыць — колькі трэба назбіраць грошай на дарогу?

Падслухана

— Каб ты прапаў, круцішся каля мяне як спутнік і ходу мне не даеш — кажа разгневаная жонка да мужа.

— А ты сядзіш на маім карку як Лайка, — адказвае той.

Ці любіш мяне

— Шура, скажы ці сапраўды ты любіш мяне?

— Ай, Коля, я-ж табе ўжо не раз гаварыла што люблю...

— Калі я гэтага не адчуваю...

На ўроках рэлігіі

— Чаму гэта Каін забіў Авеля палкаю?

— Бо тады яшчэ не было стрэльбаў.

КОРАНЬ

Кухмоўская балада

ЧАСТКА ПЯТАЯ

Пашоў чорт
На аборт —
Золатам рыгае
Цімох пхне
У кішане —
Згартаць не ўспявае

— Будзе мне,
І жане,
Дзеткам, і на хату.
І грабе
Да сябе
Чыстыя дукаты.

— Буду піць,
І плаціць!
Ой, трышчаць кішэні!
Чорт дае,
Не стае —
Ужо ёсць па калені

— Як забраць?
Дзе схаваць?
Што з скарбам зрабіці?
Па пахвы
Дукаты —
Не паварушыцца!

Тут Цімох
— Ох і ох!
Золата па шыю!
— Годзе ўжэ,
Будзе мне!
А чорта ўсё ные.

— Чорце, стань!
— Не гарлань.
Стаў Цімох прасіцца:
— З хаты выдзь!
Хочу-ж жыць.
Чорт не чуе быццам.

— Пачакай,
Негадзяй!
Стане ўжо на водку.
Стаў ругаць
І жагнаць
Скарбы ціснуць ў глодку.

— Адхрысціся!
Правалісь!
Чуе дрэнна будзе.
Застагнаў,
Закрычаў:
— Ой ратуйце людзі!

(Працяг у наступным нумары)

— А чаго вы тут шукаеце?

— Дзесці згубіў гадзіннік, мілыя мае, — і не магу знайсці...

— Та чаму вы яго шукаеце толькі пад ліхтарам?

— Бо пад ліхтарам... відней!

У судзе

— Дык пані абвінавачвае мужа за тое, што ён на паню падняў руку?

— Не, не за тое, што падняў, а за тое, што апусціў руку.

ЭПІГРАМЫ

ДУМАЕ ЖАНІЦЦА

Няспіць, марыць па начах
Каб добры ўзяць... пасаг.

РАДЫЕКРОПКА

Цэлы дзень хвошча
Языкам... цёшча.

ЛАЗНЯ

Добра Ваньцы
І ў... капаньцы.

КОРАНЬ

Ліст да Дзядзькі Левана

Заходняе Памор'е, лістапад 1957 г.

Паважаны Дзядзька Лявон

Французская прымаўка гаворыць: Няма двух без трох, а таму так пішу, што Ты ўжо з Дзедам Марцінам знаёмы, а са мною яшчэ не.

Каб нас было больш, вось давай пазнаёмімся! Мяне называюць імям Памфіла. Хіба не ўстрасе Табою як успомню, што я ляжу ў бальніцы. Сказаць цэлую гісторыю аб гэтым як дастаўся да бальніцы — не магу, бо мяне прывезена не прытомнага — не думай часам, што ад гарэлкі.

— І тут, на гэтым ложы не аднойчы чытаю Твае гарачыя артыкулікі. Мая суседка, спрэчна адносілася да ўсяго што Ты пісаў адносна жанчын. Але цяпер Твае штурышкі дзеля іх, змякчылі сэрца не адной нават паненкі. Не хачу, як на першы раз, надта распісвацца, бо Табе можа гэта не спадабаецца, але пазволь, што ўспамяну аб маім прыяцелі. Мой прыяцель мужчына і няма між намі бальшай розніцы: ён толькі рускі, а я — беларус; ён чытае «Рускі Голас», а я — «Ніву». Жывем згодна.

Любіць ён свой штотыднёвік і не менш ім ганарыцца як я «Нівай». І вось, нядаўна, прынёс мне ў бальніцу «Ніву». Я трохі пачытаў і пытаю, а што-ж піша «Рускі Голас»? А мой сябра як-бы чакаў таго запытання, каб выліць злосць і пачаў недацэньваць дзеянне «Праўлення Сувязі». Успакоіўся тады як я паабяцаў, што напішу да Дзядзькі Левана. Ен быў рады, што справай недахопу «Рускага Голаса» на Заходнім Памор'і займецца Дзядзька Лявон — беларус.

З таго часу сябра мой цікавіцца «Нівай» і беларускай культурай. Дзіўна што беларусаў на Заходнім Памор'і так моцна агарнуў сон. Будзь спакойны Дзядзька, я ўжо з сябрам, у пагодную нядзелю, зойдзем да нашых землякоў — паслухаем, што яны будуць гаварыць.

Не падай духам — паважаны Дзядзька, мы Табе заўсёды дапаможам. Людзям за скуру залазь, гэта ім не зашкодзіць. Выбачай, калі можа неакуратна звярнуўся. У мяне такая прывычка, зрэшты скажу Табе на вуха, так як Ты пішаш, я немагу. Цікава, чаму то Дзед Марцін не піша, мо' Маланння — жонка, не пазваляе?

— Бывай Зямляк!

ПАМФІЛА

АГАФОН АБРОТКА АБ'ЯЗДЖАЕ

Словы — ВІНЦУК ГРАБОВІЧ

Рысункі — АГЛАЯ АРТЫСЕВІЧ

Вечарамі не на жарты —
Моладзь у КЛУБАХ рэжа ў карты.
Ігры модны — «вока», «дурань»,
Развіваецца КУЛЬТУРА!

Даўно было ў вёсцы КІНО?
Паўпіваліс хлопцы віном,
І ўзяліся за «гулянне»
Сапраўды, як на ЭКРАНЕ!

Чаракаюць дзядзькі, цёткі:
— Вушы нам растуць ад плёткаў
Чаму медзвядзём храпе
Шаноўнае ТВП-э?

Агафончык «аб'язджае»:
— Усе пра вёску забываюць.
Дрэнна, братцы, бесталкова
Зачынаецца ад нова.